

Živio jednoć neki siromah. Imao samo jednu njivicu koju je zasijao prosom. Raslo proso, ponaraslo, bubrilo, nabubrilo i napunilo se zrnjem. A kad je dozrelo, naviknuše se vrapci i ševe da dolijeću na tu njivu, jer nigdje naokolo nije bilo druge njive s prosom. Kad je siromah razabrao da mu neće ostati prosa, počne paziti na njivu i tjerati ptičice. A one bi odletjele s jednog kraja na drugi i opet se spustile. Siromah se nađe u čudu i izjada se svojoj ženi.

- U svakom zlu ima i dobro - odvrati mirno žena. Ali siromah nije mogao spavati od brige. Sutradan ode rano na njivu i počne vikati i lupati o neki lim plašeći ptičice. Tako danas, sutra tako. Napokon odluči uhvatiti ptičicu i svezati je na kolac usred njive kao plašilo ostalima. Uvrebba jednu ševu i poklopi je kapom.

- Ej, jesi li mi napokon pala u ruke, prokleta ptico! Što da sad učinim? Da te zakoljem ili da ti otkinem glavu?

- Ne ubij me, dobri čovječe - progovori ševa ljudskim glasom. - Ako me pustiš živu i zdravu, dat ću ti što god zaželiš.

- Što mi ti možeš dati? - zapita začuđeni seljak. - Ni sama nemaš drugo do malo perja na plećima.

- Oduzi me k onoj krušci na brežuljku, pa ćeš vidjeti što ti mogu dati - odvrati ševa.

Seljak joj ne povjeruje, ali ipak pođe do kruške ne ispuštajući ševu iz ruke.

- Sad reci što ćeš mi dati, ako te pustim? - zapita.

- Vidiš li onaj prutić pod kruškom? - reče ševa. - Njim udari o tlo, i on će ti dati sve što zaželiš.

Siromah uzme prutić i zamisli se: što da zaželi?

"Zaželit ću kruha i sira, samo da vidim što će biti" - pomisli, i udarivši prutićem o zemlju, reče:

- Prutiću, daj mi kruha i sira!

U isti se tren pred njim pojavi topla pita i svjež sir umotan u bijeli rubac. Seljak se zbuni, ne vjerujući očima. Pusti ševu, najede se do sira, i ponese kući čudnovati prutić. Ispriopjedi ženi sve od početka do kraja, ali ona mu ne htjede vjerovati. Tad on udari prutićem o tlo i reče:

- Prutiću, želim pečenu kokoš i crveno vince!

Čim je izustio ove riječi, na stolu se pojavi pečena kokoš i boca crvena rujnog vina. Žena se obraduje i reče mužu:

- Mužu, omrzlo mi je živjeti u bijedi, želim lijepu kuću.

Seljak udari prutićem o tlo i reče:

- Prutiću, želim lijepu kuću.

U isti tren nestade kolibice i na njenu se mjestu stvori golema kuća s velikim prozorima.

- Sad nam je dobro s tim prutićem, mužu - obraduje se žena.

- Živjet ćemo carski, imat ćemo što god zaželimo.

- Hajde da pozovemo cara u goste, neka ljudi prsnu od zavisti - reče seljak.

- Ne uznosi se, mužu, to ne valja - pokuša ga umiriti žena.

Ali on je ne htjede poslušati.

- Šuti i slučaj što kažem! - vikne seljak. - Sad ću udariti prutićem i kazati mu neka nam u dom dovede cara.

Udari prutićem o tlo i reče:

- Prutiću, dovedi mi cara u goste!

U isti čas netko pokuca na vrata i car uđe u sobu.

- Zašto me zovete? - zapita ljutito pogledavši seljaka i njegovu ženu.

- Pozvali smo te u goste, čestiti care - nasmiješi se žena. -

Sjedni da te pogostimo što nam je dao Gospodin. Uzmi, mužu, prutić i zatraži najbogatija jela, jela što ih jede samo car. Seljak udari prutićem o tlo i na stolu se pojave različita jela:

pečene guske i pilići, različiti kolači, vino, i što li sve ne. Ugledavši car sve to zbuni se.

"Eh, kad bih mogao ukrasti taj prutić, na zemlji ne bi bilo

sretnijeg čovjeka od mene" - pomisli. I jedući i pijući mislio je samo o tom - kako da seljaku

ukrade

prutić. Pošto se bogato nahraniše i porazgovaraše, car ode u svoju palaču. Zapovjedi slugama neka mu načine baš onakav prutić kakav je seljakov. Car udari njime o tlo, zaželimši mramorni bunar

u svom dvoru, ali uzalud - ništa se ne dogodi. Sutradan sakrije ispod odjeće svoj prutić i ode seljaku u goste. Seljak dočeka cara, bogato ga pogosti i popije više nego što mu je glava mogla podnijeti. Car je to i čekao. Izvuče ispod odjeće lažni prutić, stavi ga kraj seljaka, a seljakov prutić sakrije u odjeći

Onda radosno ode i odmah se pohvali pred caricom kako je nad mudrio seljaka ukravši mu čudotvorni prutić. Sutradan ujutro seljak udari prutićem o tlo, ali uzalud. Udari po drugi put, pa po treći put - opet ništa. Tad se dosjeti što se zbilo, pa zajauče:

- Oh, ženo, car mi je ukrao prutić. Što ćemo sad bez njega

- Nisam li ti kazala neka se ne pleteš s carem, mužu, zašto me nisi poslušao? Vidiš li što se zbilo?

Nije mu bilo dosta što smo ga dočekali i bogato pogostili, već nam je još ukrao i prutić. Biću sretna, ako ti ne učini još kakvu veću pakost. Seljak ode k caru po svoj prutić. Car ga srdito dočeka, čak ga ne pusti ni preko praga. Doznajući što seljak hoće, vikne od sve glasa:

- Počastio sam te i došao ti u goste, a ti me nazivaš kradljivcem! Hej, momci! Uхватite ovog prostaka i udarite mu stotinu udaraca po golom, pa neka se samo usudi da me ponovo nazove kradljivcem!

Careve sluge uhvate seljaka, udare mu stotinu udaraca i izbace ga na cestu. Ležao seljak i jaukao, ali nitko mu se ne usudi pomoć: jer su se svi bojali cara.

Napokon seljak ustane i polagano se, polagano odvuče prema svome domu. Putem mu padne na um da se izjada ševi. Ode pod krušku. Ševa mu se spusti na rame.

- Što je, dobri čovječe? - zapita.

- Zbila se velika nesreća - izjada se seljak. - Jučer mi je car bio u gostima i ukrao mi prutić što si mi ga dala. Danas je kad sam došao k njemu po prutić, zapovjedio slugama neka me udare stotinu batina po golom... jedva se dovukoh dovle. Molim te, milopojna ševo, daj mi drugi onakav prutić da se ne moram ponovo boriti s bijedom.

- Imala sam samo jedan prutić, i zato ti ne mogu dati drugi

- odgovori ševa. - Ali ne brini se, dobri čovječe, pomoći ću ti

Vidiš li na krušci onaj željezni topuz? Čim njime udariš o tlo pojavit će se tri Arapina-junaka. Što im god zapovjediš, odmah će izvršiti. Pošto završe posao, ponovo udari topuzom o tlo i on će nestati.

Seljak se obraduje, uzme topuz i ravno k caru. Čim ga car ugleda, strašno se razljuti i zapovjedi slugama neka ga uhvate ponovo rnu odmjere stotinu udaraca po golom. Ali seljak udari

topuzom o tlo i odmah iskoče iz nevidjelice tri Arapina-junaka te rasprše sluge. Car, ugledavši Arape, uplaši se i nagne u bijeg, ali ga oni u dva skoka stignu počnu mlatiti po plećima. Car se još

jače prestaši i stane moliti seljaka:

- Jao, brate, kaži ovim Arapima neka me ostave na životu, vratit ću ti prutić.

- Aha - nasmije se seljak. - Malo prije si zapovjedio neka mi sluge udare stotinu batina, a sad me nazivaš bratom. Daj brzo prutić i ne usudi se više krasti, jer će biti zlo po tebe.

Seljak uzme prutić, udari topuzom o tlo i Arapi se sakriju.

Onda ode veseo i zadovoljan kući.

Preveo Leo Držić

ŠEĆERKO

Једном пре много времена живео један кралј и имао церку. Многи су је искали за ену, али она није хтела ниједног, јер јој се нико није свидео. Најзад се досети да сама себи нацини цовека.

Узе три киле бадема, три киле ецера и три киле мрвица, разби бадеме и све то сме а уједно, ецер, бадеме и мрвице, лати се посла и нацини од тога цовека. Постави га пред куцну икону и поце да се моли и кланја. Цетрдесет је дана и цетрдесет ноци зазивала господа и он га после цетрдесет дана о иви и назва ега ецерко ецерковиц.

Био је јако леп и име му се процуло по целом свету.

За нјега је и цула кралјица из једног јако удалјеног кралјевства и за елела да поде да га узме. Нацини тако златну галију са златним веслима и упути се онамо где је био ецерко.

Цим је стигла, реце морнарима:

- Онога, то се од цела света издваја лепотом и гледом, уграбите и доведите овамо на галију.

Кад је свет сазнао да је приспела златна галија, сви подо е да је виде, поде и ецерко.

Кад га морнари опази е, намах га познадо е и сместа га зграби е - па право са нјим на галију.

Цека увече принцеца да доде ецерко, цека, али - узалуд. Пита овде, пита онде, и сазна како га је једна кралјица уграбила и побегла.

та це сад, та сад да ради?

Оде и нацини три пара гвоздених ципела и даде се на пут не би ли га на ла.

Од једног места до другог, и удалји се веома од овог света, па се наде код месецеве мајке.

- Добар дан, -мајцице.

- У добар час, девојцице. Како си ми ти, девојцице, стигла овамо?

- Е, удес ме донео. Да ниси гдегод видеела мог ецера, мог ецерковица?

- Како, кцери? То име први пут цујем. Него седи док се увече не врати мој син, он се креце по целом свету, мо да га је негде видео.

Кад увече сти е месец, она му реце:

- Дете моје, ова те девојка моли да јој ка е да ниси гдегод видео нјеног ецера, нјеног ецерковица.

- Како? Не, нисам га видео, кцери моја. Први пут цујем то име. Него поди до сунца. Мо да га је оно негде видеело, зато то се јо ви е креце по свету.

Преспава она то веце код нјих, а ујутру јој дадо е један бадем с рецима:

- Разбиј га ако доспе у неволју. Узе принцеца бадем и оде.

Од једног места до другог, истро ила је један пар ципела док није стигла до сунцеве мајке.

- Добар дан, мајцице.

- У добар час, девојцице. Откуда ти овде?

- Е, удес ме донео. Да ниси видеела мог ецера, мог ецерковица?

- Како, кцери моја? Нисам га видеела. Него седи само док се увече не врати мој син, мо да га је он видео, јер он иде по великом свету.

Доде сунце увече, клекне пред нјега принцеца и реце:

- О, сунце, господару мој и светски путнице, да ниси видео мог ецера, мог ецерковица?

- Како? Не, нисам га видео. Једино да оде до звезда, нјих има много. Мо да су га оне видееле.

Преспава она то веце, код нјих, а ујутру јој дадо е један орахс рецима:

- Разбиј га ако доспе у неволју.

Затим јој показа е пут, а она се поздрави с нјима и оде. Од једног места до другог, истро ила је и други пар ципела док није стигла код мајке свију звезда.

- Добар дан, мајцице.

- У добар час, девојцице. Откуда ти овде?

- Е, удес ме донео. Да ниси видеела мог ецера, мог ецерковица?

- Кога, кцери? Не, нисам га видеела. Али седи док се увече не врате моја деца, мо да га је неко од нјих видеело.

Доду увече нјена деца и она их упита:

- Да нисте видееле ецера ецерковица?

- Не, нисмо га видееле - одговори е звезде. Тада су уме а једна мају на звезда и реце:

- Ја сам га видеела.

- Где си га видеела?

- У оним тамо белим дворима. Тамо га, драловица, др и кралјица и пази да когод не доде да јој га узме.

Преспава она то веце код нјих. Ујутру јој пока у пут, дадо е јој један ле ник с рецима:

- Разбиј га ако доспе у неволју. Од једног места до другог, и сти е тамо где је био ецерко.

Уде у дворац као просјакинја, виде ецера, али не реце ни реци.

У дворцу је било много гусака. Оде она до слу кинја и реце им:

- Могу ли да се сместим тамо код гусака? Слу кинје оду до кралјице и ка у јој:

- Господо кралјице, ено наполју неке просјакинје која пита мо е ли да се смести тамо код гусака. та да цинимо?

- Пустите је - реце кралјица.

И пусти е је. Преспавала она тамо то вече.

Ујутру, цим се пробудила, разбије бадем и појави се златно мотовило са златним сталком, а мота златне калеме.

Угледа е ово слу кинје и потрце кралјици да јој то ка у. Кад је кралјица то чула, реци це:

- то не подете да јој ка ете да то даде нама? та би она с тим?

Оду слу кинје и ка у јој:

- Вели господа кралјица, то ти не би нама дала златно мотовило са постолјем? та би ти с нјим?

- Дацу вам, али да ми дате ецера једну ноц. Оду слу кинје и рекну то кралјици.

- А то да јој га не дамо - реце кралјица. - та це му па бити!

Увече, дакле, одмах после вечере, даде кралјица ецера некакво пице, а у том је пицу било не то да га успава. Тек то га је испио, он заспи, а слу кинје га понесу на рукама и однесу код просјакиње и узму златно мотовило и сталак.

Кад слу кинје одо е, поце принцеца да беседи ецера:

- За то се не пробуди ? Па зар те нисам ја нацинила? Ја то сам истуцала бадем, поме ала га са ецером и мрвицама? Ја то сам истро ила три пара гвоздених ципела да додем да те надем, а ти ми сада не ка е ни реци? Светлости моја и оци моје. Зар ти није мене ао?

Целу је ноц тако принцеца беседила, али како да се ецера пробуди!

Ујутро доде е слу кинје, узе е ецера, кралјица му даде неко друго пице и он се пробуди.

Кад су слу кинје оти ле, разбије принцеца орах и одмах се појави златна кока са златним пилицима.

Виде е слу кинје златну коку са златним пилицима и отрца е кралјици да јој то ка у:

- Трците одмах - реце кралјица - и ка ите јој да то даде нама. та би она с тим! А ако затра и да јој дамо ецера, добице га. та це му бити? та му је било синоц кад смо јој га дале?

Доду слу кинје и ка у јој:

- Да нам да златну коку са златним пилицима? та битистим?

- Да ми дате ецера јо једну ноц.

- Дацемо ти га - реко е слу кинје. Кралјица поново даде не то ецера те га успава, а цим је заспао, узму га слу кинје на руке и понесу до просјакиње, узе е златну коку са златним пилицима и одо е.

Цим оне оду, поце принцеца поново беседити све као и про ле ноци, али како да се ецера пробуди! А ујутру поново доду слу кинје, узму ецера и оду.

Просјакиња та да разбије ле ник, и отуд се појаве струкови каранфила са златним цветовима.

Цим слу кинје спази е златне струкове са златним цветовима, отрце кралјици да јој то ка у:

- Идите, реците јој да то да нама, та би она с тим? А ако поново усхтедне ецера, добице га - реце кралјица.

Оду слу кинје и ка у јој тако.

Али недалеко од места где је боравила просјакиња ивео је један кројац који је ио ноцу и цуо све реци које је беседила просјакиња. Сретне он тако ецера и ка е му:

- Дозволи, кралју мој, да те не то упитам.

- Само изволи - реце ецера.

- Где ти с вечери спава ?

- А то ме то пита ? Код куце. Где бих спавао?

- Господару ецера, век две ноци не могу ока да склопим од оне просјакиње то иви тамо код гусака. По целу ноц преседи говоречи: " ецера, то се не буди ? Три сам пара гвоздених ципела истро ила да додем и да те надем, а ти ми сада не ка е ни реци?"

Ецера је ово схватио, али не реце ни та.

Оде и оседла свог конја и преко нјега пребаци с обе стране вреце са златним флоринима.

Увече му кралјица поново да пице, али га он не испи, век се учини као да је заспао.

Сместа га слу кинје узму и однесу просјакињи, а узму златне струкове каранфила са златним цветовима.

Цим слу кинје оду, а принцеца поново поце да беседи своје јаде, ди е се ецера, загрли је и у часу узјаха е на конја и крену е на пут.

Доду ујутру слу кинје да узму ецера али где да га наду! Отрце плацуци кралјици да јој то ка у. Поце тада и она да кука, али та да ради? Онда она реце:

- Нациницу и ја једног човека, и истог тренутка даде слу кинјама да разбијају бадеме, поме а их са ецером и мрвицама, нацини од тога човека и поцне да се кланја. Али је уместо молитви казивала клетве, па се после четрдесет дана тај човек убудадио и баци е га.

Принцеца и ецера доде е у своје кралјевство и по иве е добро да не мо е бити болје. Био сам и ја тамо и све видео.

BAJKA O IVANU-CAREVIĆU, ŽAR-PTICI I SIVOME VUKU

Ивео у једном царству неки цар по имену Вислав Андроновиц. Имао тај цар сина царевица: најстаријег - Димитрија-царевица, средњег - Василија-царевица и најмладег - Ивана-царевица. Цар Вислав Андроновиц имао је тако богат врт каквог ни у једном царству не бече. У том врту су расла разна ретка дрвета са плодовима и без њих. Имада бече цар једну омилјену јабуку. На тој јабуци расле су јабуке од сувога злата.

Навади се жар-птица да долеце у царев врт. Перје јој бече од злата, а оци налик на истоцнјацки кристал. Сваке ноци би она долетела у врт, села на омилјену цареву јабуку, стресла са ње златне јабуке и опет одлетела.

Цару Виславу Андроновицу бече веома драго јабуке и зато позва к себи своја три сина те им рече:

- Децо моја драга, ко од вас може да ухвати у мом врту жар-птицу? Ономе ко је буде иву ухватио дацу јо за живота половину свога царства, а после моје смрти и другу половину.

Тада царевици реко беглас:

- Милостиви господару, оце нашога, ва бече царско велицанство! Са великом радошћу цемо се трудити да ухватимо жар-птицу иву.

Прве ноци поде у врт Димитрије-царевиц да чува стражу. Кад седе под јабуку са које је жар-птица јабуке отресала, заспа и не зна када је жар-птица долетела и јабуке отресла. Цар Вислав Андроновиц позва ујутру свога сина Димитрија-царевица и пита га:

- Та је, сине мој драги, јеси ли видео жар-птицу?

Царевиц одговори оцу:

- Не, милостиви оце-господару! Ноцас није долетела.

Друге ноци поде у врт Василије-царевиц да чува стражу. Седе под ону исту јабуку и како је седео тако је и заспао, те не зна када жар-птица долете и јабуке отресе. Ујутру га цар Вислав позва к себи и упита:

- Та је, сине мој драги, јеси ли видео жар-птицу?

- Не, милостиви оце-господару! Ноцас није долетела.

Треће ноци поде у врт Иван-царевиц да чува стражу и седе под ону исту јабуку.

Седи он тако, седи, кад одједном нека светлост обасја цео врт као да је у њему хилјаду свеца. Долете жар-птица, седе на јабуку и поце трести јабуке. Прикраде се Иван-царевиц ве то птици и ухвати је за реп. Али је не могаде задрати. Оце се жар-птица и одлете, а Ивану-царевицу остаде у руци само једно перо из њеног репа. Ујутру, цим се цар Вислав пробуди, оде Иван-царевиц к њему и даде му перо жар-птице. Обрадова се цар то је најмлади син успео макар једно перо жар-птице да добави. А то перо било је тако прекрасно и

сјајно, да би у мрачној соби намах тако заблестало као да си у нју унео мно тво свеца. Цар Вислав стави то перо у своје одаје и нареди да се оно цува.

Отада ар-птица није ви е долетала у врт.

Цар Вислав опет дозва к себи своје синове и реце им:

- Децо моја драга! Дајем вам свој благослов, подите и надите ми ар-птицу те је иву донесите. А оно то сам раније обецао добице онај који ми ар-птицу донесе.

Царевици Димитрије и Василије узме е од оца благослов и крену е да тра е ар-птицу сами, јер им је било криво то је Иван-царевиц успео да и цупа ар-птици перо из репа. А Иван-царевиц стаде оца молити да и нјему да благослов. Цар Вислав му реце:

- Сине мој мили! Цедо моје драго! Ти си јо млад и неук за тако далек и те ак пут. Немој се од мене одвајати! И тако су браца твоја по ла. А ако и ти оде , сва тројица се нецете скоро вратити. Ја сам век стар и смрт ми се прибли ава. Ако ми господ бог узме ивот за време ва ег одсуства, ко це уместо мене царством управлјати? Мо е доци до буне и неслоге меду народом, а ко це то смиривати? Или се на ој земљи мо е прибли ити непријателј, а војску неце имати ко да предводи.

Али ма како да се цар Вислав трудио да задр и Ивана-царевица, не поде му то за руком, те Иван-царевиц узме благослов од родителја свога, одабра себи конја и поде на пут, ни сам не знајуци куд.

И ао он тако путем, и ао, те сти е, најзад, на једно ироко полје. А у полју стоји стуб, и на стубу записане реци: "Онај ко поде од овога стуба право, тај це бити гладан и јадан; ко поде на десну страну, тај це бити ив и здрав, а конј це му бити мртав; а ко поде на леву страну, сам це бити убијен, а конј це му ив и здрав остати."

Процита Иван-царевиц овај натпис и крене на десну страну. Ми лја е: конј це ми бити убијен, али ја цу остати ив па цу себи касније наци другог конја.

И ао он тако један дан, два дана, три, кад одједном у сусрет му иде велик и превелик сиви вук те му реце:

- Здраво да си, јунаце млади, Иване-царевицу! На стубу си процитао та је написано: да це конј твој мртав бити. За то онда овуда иде ?

Изговори вук те реци, растр е конја на две половине и оде.

Ивану-царевицу би ао конја, заплака горко и поде пе ице. И ао тако читав дан, умори се и хтеде мало да одахне, када га дости е сиви вук и реце му:

- ао ми је, Иване-царевицу, то си се тако ходајуци измуцио. ао ми је и то сам твога доброг конја растргао. Узја и мене, сивога вука, и реци куда да те носим и за то?

Иван-царевиц реце сивоме вуку куда треба да иде. Појури сиви вук бр е од конја и не проде дуго а вук га донесе усред ноци до једног каменог зида, не много високог. Заустави се вук и реце:

- Е, Иване-царевицу, сиди са мене, сивога вука, и преди преко овог каменог зида. Ту, иза зида, налази се врт, а у врту ар-птица седи у кавезу златном. Узми ар-птицу, али кавез не дирај. Ако кавез узме , неце моци из врта изици: одмах це те ухватити.

Прескоци Иван-царевиц преко зида и наде се у врту.

Спази ар-птицу у златном кавезу и полакоми се. Извади

птицу из кавеза и поде натраг, па промисли и реце у себи:

" та це ми птица без кавеза? Куд цу са нјом?" Врати се и тек

то скиде златни кавез, одједном не то загрме и затутњи по целом врту, као да су кроз златни кавез биле ице спроведене.

Стра ари се одмах пробуди е, дотрца е у врт, ухвати е

Ивана-царевица са ар-птицом и доведе е га своме цару

Долмату.

Цар Долмат се разгневи на Ивана-царевица и повика:

- Како те није стид, млади цовеце, да краде ! Ко си и одакле си, цији си син и како те зову?

Иван-царевиц му одговори:

- Ја сам из Виславовог царства, син цара Вислава Андроница, а зову ме Иван-царевиц. Твоја ар-птица се навадила да нам сваке ноци долеце у врт и откида златне плодове са омилјене јабуке мог оца. Све је дрво век обрала. И отац ме је послао да пронадем ар-птицу и да му је донесем.

- Ех, ти, младицу, Иване-царевицу - реце цар Долмат - зар се тако ради? Да си до ао мени, ја бих ти часно и по тено ар-птицу дао. А та це бити сада ако ја по целоме царству разгласим како си ти нечасно поступио. Али слу ај, Иване-царевицу! Ако испуни ово то ти тра им и оде преко девет брда и девет вода у десето царство, и донесе ми од цара Афона конја златогривог, опростицу ти гре ку и уз велике поцасти цу ти ар-птицу дати. А ако то не извр и , разгласицу по читавом царству да си лопов нецастан.

Иван-царевиц напусти цара Долмата ту ани алостан обецав и да це му довести конја златогривог.

Доде он сивоме вуку те му исприца све то му је задао цар Долмат.

- Здраво да си, јунаце млади, Иване-царевицу! - реце му сиви вук. - За то ме не послу а, за то

узе златни кавез?

- Крив сам пред тобом - одврати му Иван-царевиц.

- Добро, хајде! - на то це вук. - Узја и мене, сивога вука, однецу те куда треба.

Узајаха Иван-царевиц вуку на леда, а вук појури брзо као стрела.

Јурио он тако, јурио, најзад сти е, усред ноци у царство цара Афрона.

Када стиго е до царских конју ница од белог камена, сиви вук реце Ивану-царевицу:

- Уди, Иване-царевицу, у конју ницу. Сви стра ари цврсто спавају. Узми конја златогривог. На зиду виси златна узда, али је ти немој узети, иначе це зло бити.

Иван-царевиц уде у конју ницу, узе конја и хтеде да се врати. Кад на зиду угледа златну узду, полакоми се. Тек то је скиде, настаде тресак и тутњава по свим конју ницама, као да су у ту узду биле ице спроведене. Стра ари се одмах пробуди е, дотрца е, Иване-царевица ухвати е и одведе е цару Афрону. Цар Афрон га стаде испитивати:

- Здраво да си, младицу! Реци ми из које си земље, ко ти је отац и како ти је име?

Иван-царевиц му одговори:

- Из Виславовог сам царства, син цара Вислава Андроновица, а име ми је Иван-царевиц.

- Ех, ти, млади јунаце, Иване-царевицу! - реце му цар Афрон. - Зар то часни јунак мо е да ради? Да си до ао к мени, ја бих ти часно и по тено златогривог конја дао. А та це бити сада ако ја по целом царству разгласим да си ти у моме царству нечасно поступио? Али послу ај, Иване-царевицу! Ако испуни ово то ти тра им и оде преко девет брда, девет вода у десето царство и доведе ми принцезу Јелену Прекрасну, за којом одавно моје срце и ду а тугују, ја цу ти погре ку опростити и конја златогривог са златном уздом даривата. А ако то не извр и , по цитавом царству цу разгласити да си ти нечастан лопов и да си нечасно дело у моме царству поцинио.

Тада Иван-царевиц обеца цару Афрону да це му довести принцезу Јелену Прекрасну, а кад изиде из одаја, горко заплака.

Доде сивоме вуку и исприца све та му се десило.

- Здраво да си, јунаце млади, Иване-царевицу! - реце му сиви вук. - За то ме не послу а, за то узе златну узду?

- Крив сам пред тобом! - одврати му Иван-царевиц.

- Добро, хајде! - настави сиви вук. - Узја и мене, сивога вука, ја цу те однети куд треба.

Узјаха Иван-царевиц вуку на леда, а вук појури брзо као стрела.

Јурио је он тако брзо као то се у прици прица, и дојури до царства у коме је ивела принцеза Јелена Прекрасна. Када сти е до златне ограде која је окру авала прекрасан врт, вук це царевицу:

- Сиди, Иване-царевицу, са мене, сивога вука, и врати се оним путем којим смо до ли, те ме цекај на ироком полју испод храста зеленог.

Поде Иван-царевиц куд му је заповедено. А сиви вук седе покрај златне ограде и цека е да изиде у врт принцеза Јелена Прекрасна. Пред веце, када се сунце клонило западу и ваздух постао пријатнији и прохладан, изиде принцеза Јелена Прекрасна у врт да се ета са својим дворкињама и пратилјама. Када доде до онога места где је сиви вук седео иза ограде, он одједном прескоци ограду, зграби Јелену Прекрасну, поново скоци натраг и даде се у трк. Дојури он тако до зеленог храста, где га је Иван-царевиц очекивао и реце му:

- Иване-царевицу, седни ми брзо на леда!

Иван-царевиц седе на нјега, а сиви вук појури ка царству цара Афрона. Принцезине пратилје и дворкиње које су етале по врту заједно са принцезом, отрца е у дворац и посла е потеру не би ли стигла сивога вука. Али ма како гоници били хитри, не успе е да стигну сивога вука па се врати е.

Док је Иван-царевиц седео на сивоме вуку заједно са прекрасном принцезом Јеленом, залјуби се он у нју, а и она у Ивана-царевица. Када сиви вук доде до царства цара Афрона, Иван-царевиц мораде да одведе принцезу Јелену у дворац и да је преда цару. Царевиц се тада ра алости и поце сузе проливати. Сиви вук га упита:

- За то плаце , Иване-царевицу? Иван-царевиц му на то одговори:

- Сиви вуце, пријателју мој! Како да не плацем и не тугујем? Заволео сам из дна ду е прекрасну принцезу Јелену, а сада треба да је предам цару Афрону за конја златогривог, а ако је не предам, цар Афрон це ми част укалјати у свим земљама.

- Слу ио сам те много, Иване-царевицу - реце сиви вук - уциницу ти јо и ово. Послу ај ме, Иване-царевицу: ја цу се нацинити прекрасна принцеза Јелена. Ти ме одведи цару Афрону и узми конја златогривог. Цар це мислити да сам ја права принцеза. Када узја е конја златогривог и оде далеко, тада цу ја измолити цара Афрона да изидем на ироко полје у етњу. И када ме он пусти са пратилјама и дворкињама, ти ме се сети - и ја цу се опет створити крај тебе.

Тек то сиви вук изговори те речи, удари о земљу и претвори се у красну принцезу Јелену, тако да нико ни познати не би могао да то није она. Иван-царевиц узе сивога вука и поде у дворац цару Афрону, а прекрасној принцези Јелени реце да га цека изван града. Када Иван-царевиц доде цару Афрону са тобо њом принцезом Јеленом Прекрасном, цар се веома

обрадова то је добио благо које је одавно елео. Поведе га принцезу, а конја златогривог предаде Ивану--царевицу. Иван-царевиц узјаха конја и изиде изван града. Смести на конја Јелену Прекрасну и крену према царству цара Долмата.

Сиви вук је ивео код цара Афрона три дана као прекрасна принцеза Јелена, а четвртог дана доде цару молеци га да се проета по равном полју како би голему своју тугу ублажила. А цар Афрон одговори:

- Ах, прекрасна моја принцезо Јелена! Ја ћу за тебе све учинити, пустићу те у полје равно да се проета.

И одмах нареди пратилјама и дворкињама да поду са прекрасном принцезом у летњу у полје ироко.

А Иван-царевиц иако путем са Јеленом Прекрасном, разговарао са њом и умало да не заборави на сивога вука. Сети се и реце:

- Ах, где ли је мој сиви вук?

Тек то је то рекао, стаде сиви вук пред царевица и реце му:

- Узја ми, царевицу, мене, сивога вука, а прекрасна принцеза Јелена нека ја иде на конју златогривом.

Иван-царевиц узјаха сивога вука те тако пододе у царство цара Долмата. Ишли они, ишли и када стигоде на три врсте од тог царства, Иван-царевиц стаде молити сивога вука:

- Саслушај ме, пријателју драги, вуце сиви! Много си ми добра учинио, учини ми још и ово последње. Ево тајте учинити: претвори се у златогривог конја, јер ја се не могу растати од овога конја.

Наједном удари сиви вук о земљу и претвори се у конја златогривог. Иван-царевиц остави прекрасну принцезу Јелену на зеленој ливади, узјаха сивога вука и поде у дворца цару Долмату.

Цим стигоде, спази га цар Долмат где ја иде на златогривом конју, много се обрадова, и изиде из својих одаја. Доцека царевица на дворишту, полјуби га у уста медна, узео га за десну руку и поведе у дворца. Од силне радости, цар Долмат нареди да се приреди гозба. Седоше они за трпезу. Пили су, јели, веселили се равно два дана, а трећега дана предаде цар Долмат Ивану-царевицу ар-птицу са златним кавезом.

Узе царевиц ар-птицу, изиде из града, седе на конја златогривог са прекрасном принцезом Јеленом и поде у своју земљу, царство цара Вислава Андроницица.

Цар Долмат хтеде сутрадан да проја иде на своје златогривом конју. Нареди да се оседла, узјаха и крену у ироко полје. Тек то је разиграо конја, конј збаци са себе цара Долмата, претвори се у сивога вука, одјури и стигоде Ивана-царевица.

- Царевицу-Иване! - реце он. - Узја ми мене, сивога вука, а принцеза Јелена Прекрасна нека ја иде на конју златогривом.

Царевиц-Иван узјаха сивога вука и пододе на пут. Када стигоде до онога места где је сиви вук растргао конја Ивану-царевицу, вук се заустави и реце:

- Е, па, Иване-царевицу, доста сам те верно и поштенослушао. На овоме месту сам твога конја растргао, доведе сам те и донео. Сиди с мене, сивога вука, сада има конја златогривог, узја ми њега и путуј куд ти је драго. А ја ти више нисам слуга.

Тек то то изговори, сиви вук и цезе. Иван-царевиц заплака горко за сивим вуком и поде далје са својом прекрасном принцезом.

Јахао он тако, јахао са својом принцезом Јеленом на конју златогривом и заустави се на дванаест врста од своје земље. Сјаха са конја и заједно са прекрасном принцезом леже под једно дрво да се мало одмори од врућине која беше припекла. Златогривог конја привеза за дрво, а кавез са ар-птицом постави крај себе. Док су тако лежали на трави, ухвати их сан. За то време браца Ивана-царевица - Димитрије и Василије - лутајуци по разним царствима и не нађави ар-птицу, враћаху се у своју земљу празних руку. Наидоше они на свога уснулог брата Ивана-царевица и прекрасну принцезу Јелену. Када угледаше на трави ар-птицу у златном кавезу и конја златогривог, полакомише се и смислише како да убију свога брата Ивана-царевица.

Царевиц Димитрије исука мац из корица, прободео Ивана-царевица и сасеце га. Затим разбуди прекрасну принцезу Јелену и стаде је испитивати:

- Прекрасна девојко! Из кога си ти царства, ција си кћи и како ти је име?

Прекрасна принцеза Јелена, када спази Ивана-царевица мртвог, препаде се и стаде горке сузе проливати. Кроз плац она говораше:

- Ја сам принцеза Јелена Прекрасна, а довео ме је Иван-царевиц кога сте ви страшној смрти предали. Да сте ви били прави јунаци, изишли бисте с њим на равно полје и сивога га победили. А ви убисте човека у сну, и какву сте похвалу заслужили? Човек у сну је исто то и мртав човек.

Тада царевиц Димитрије прислони свој мац на груди прекрасне принцезе Јелене и реце јој:

- Слушај, Јелено Прекрасна! Ти си сада у нашим рукама. Ми ћемо те повести оцу наместо, цару Виславу Андроницицу, а ти му реци да смо ми довели и тебе, и ар-птицу и конја златогривог. Ако то не реце, одмах ћу те убити!

Прекрасна принцеза Јелена упла и се смрти и обеца да ће говорити онако како су јој заповедили.

Тада царевиц Димитрије и царевиц Василије баца е коцку коме ће припасти прекрасна принцеза Јелена, а коме златогриви конј. И прекрасна принцеза припаде царевицу Василију, а златогриви конј - царевицу Димитрију. Тада царевиц Василије поведе прекрасну принцезу Јелену, посади је на свог доброг конја, а царевиц Димитрије узјаха конја златогривога и узе ар-птицу да је преда своме оцу, цару Виславу Андроновичу. Тако они крену е далје.

Иван-царевиц ле а е мртав на оном месту равно тридесет дана. Наиде туда сиви вук те позна по мирису Ивана-царевица. Хтеде да му помогне, да га о иви, али није знао како то да учини. Опази вук једнога гаврана и два гавранцица који су туда летели и хтели да се на земљу спусте. Сакри се вук иза буна и тек то се гаврани спусти е на земљу, вук искоци иза буна, зграби једнога гавранцица и хтеде да га растргне. Тада му гавран реце:

- Здраво да си, сиви вуце! Не дирај ми моје младе птице, оно ти ни та није скривило.

- Слу ај, Гавране Гаврановичу! - реце сиви вук. - Твоје птице нецу дирнути и пустицу га ива и здрава, ако ми не то учини . Одлети преко девет брда, преко девет вода, и из десете земље ми донеси мртву и иву воду.

Тада Гавран Гавранович одговори вуку:

- Ово цу ти учинити, али ми сина не дирај.

Тек то то изговори, гавран одлете.

После три дана гавран долете и донесе са собом два меха: у једном ива вода, а у другом - мртва. Даде их сивом вуку. Сиви вук узе воду, растргну гавранцица на два дела, попрска га мртвом водом - и гавранциц срасте поново, попрска га ивом водом - гавранциц се прену и полете. Затим сиви вук попрска Ивана-царевица мртвом водом и тело његово срасте, попрска га ивом водом, а Иван-царевиц устаде и проговори:

- Ах, како сам дуго спавао!

Сиви вук му на то одговори:

- Да, Иване-царевицу, спавао би ти већно да мене не бе е. Твоја браца те уби е и са собом одведе е прекрасну принцезу Јелену, и конја златогривога, и ар-птицу. Сада без одлаганја похитај да то пре стигне у своју земљу. Твој брат царевиц Василије ени се данас твојом невестом, прекрасном принцезом Јеленом. Да би то пре стигао тамо, узја и мене, сивога вука, и ја цу те однети.

Иван-царевиц узјаха сивога вука и он одјури с њиме у царство цара Вислава Андроновича.

Не проде дуго, а они стиго е у град. Иван-царевиц сјаха са сивога вука, поде у град и када сти е у дворац, затеце царевица Василија где се ени прекрасном принцезом Јеленом.

Иван-царевиц уде у палату, а цим га Јелена Прекрасна спази, скоци одмах иза стола, стаде га грлити и лјубити те повика:

- Ово је мој драги суденик, Иван-царевиц, а не онај злотвор који за столом седи!

Тада се цар Вислав Андронович ди е са стола и запита прекрасну принцезу Јелену о чему она то говори. Јелена Прекрасна му исприца целу истину, та је и како је било: како је Иван-царевиц до ао до ње, до конја златогривога и ар-птице, како су га старија браца убила док је он спавао и како су јој претили и натерали је да ка е како су они све то на ли.

Цар Вислав се разгневи и нареди да царевице Димитрија и Василија одведу у тамницу.

Иван-царевиц се о ени прекрасном принцезом Јеленом и ивео је с њом у слози и лјубави, тако да једно без другога нису никако могли.

(Украјинска)

ГВОЗДЕНИ ХАНС

Био негде један кралј и имао крај двора велику уму са свакојаком дивлјаци у њој. Једном посла ловца да му улови и донесе срну. Ловац оде, али се не врати.

- Мо да су га задесили какви јади - реце кралј и идуцег дана по алје двојицу ловаца да га тра е. Али се ни они не врати е. Тада, трецег дана, позва кралј све своје ловце и реце им:

- Прокрстарите по свој умии и трагајте док не будете на ли сву тројицу. - Медути, ни од ових се ниједан не врати куци, а не појави се ниједан од хајка ких паса то их беху повели са собом.

Од то доба нико се ви е не осмели заци у уму и она поцива е у дубокој ти ини као пуста; тек покаткад могао се видети који орао или јастреб у лету над њом.

То је трајало много година, кад се јави неки стран ловац, тра еци у кралја ухлебље и нудеци се да лови у опасној умии. Кралј му спрва не хтеде дати свој пристанак и реце:

- С том умом нису циста посла; бојим се да у њој неце проци болје но то су други про ли и да се из ње неце вратити.

Али му страни ловац одговори:

- Поци цу у уму на сопствену одговорност; не знам та је то страх, и ницега се не бојим.

Тако страни ловац оде са псом у уму. Није било задуго, кад пас онју и траг дивлјаци и потрца за трагом. Али само за часак: дотрцав и до некакве дубоке локве, застаде крај нје не могав и далје, а једна гола рука изди е се из воде, доцепа пса и одвуце у локву. Видев и то, врати се ловац у двор и узме три цовека да с цабрицама исцрпу воду из оне локве. Кад сагледа е дно локве, виде да на нјему ле и један дивлји цовек, ко е смеде као зардало гво де и дугацких власи, које су му преко лица падале до колена. Ве у га конопцима и одведу у двор. Тамо се сви чудом цудили гледајуци дивлјег цовека. Кралј нареди да га затворе у гвозден кавез и поставе у двори ту, запрети смртном казном оном ко буде кавез отворио, а цуванје клјуца од кавеза повери кралјици.

Од то доба свако је безбедно могао опет одлазити у уму.

Кралј је имао сина коме је било осам година. Децак се једном забављао игром у двори ту; играјуци се златном лоптом, упадне му она у кавез. Децак притрца кавезу и реце:

- Избаци ми моју лопту!

- Дацу ти је - одговори дивлји цовек - тек кад ми буде отворио врата.

- Не - реце децак - нецу ти их отворити, кралј је то забранио. - А онда отрца.

Сутрадан доде децак и опет затра и лопту. Дивлји цовек реце:

- Отвори ми врата! - Али децак то не хтеде.

Трећег дана кралј је био оти ао у лов, кад децак јо једном доде и реце:

- И кад бих хтео, не бих ти могао отворити врата, јер немам клјуца.

На то дивлји цовек реце:

- Клјуц је под узглавлјем на постелји твоје мајке; тамо це га наци.

У елји да опет добије у руке своју лопту, децак не хаја е ви е за оцеву забрану, оде и донесе клјуц. Врата се те ко отвараху и децак нагнујеци прст отварајуци их. Кад их отвори, изиде дивлји цовек из кавеза, пру и децаку златну лопту и похита из двори та. Децака спападе страх, стаде да вриска и викну му:

- Ах, дивлји цовеце, немој да иде , инаце цу добити батина.

Дивлји цовек се врати, подигне га и узме на раме, па, о тро корацајуци, оде с нјим у уму.

Кад се кралј вратио из лова, виде празан кавез и запита кралјицу како се то могло збити. Не знајуци ни та о догадају, потра и кралјица клјуц, али га не наде под узглавлјем. Узе звати децака, али не доби одговора. Кралј по алје лјуде да тра е децака у полју, али га они не надо е. Тада би кралју сасвим јасно та се догодило и у кралјевском двору завлада велика алоост.

Кад се дивлји цовек опет наде у мрачној уми, спусти децака с рамена и реце му:

- Оца и мајку неце ви е видети, али ја цу те задр ати код себе, јер си ме ти ослободио те имам са алјенја према теби. Ако буде све цинио то ти ка ем - добро це ти бити. Блага и злата има у мене ви е неголи у иког на свету.

Онда му од маховине спреми ле и те, на којем децак заспа, а ујутро, идућег дана, одведе га дивлји цовек до једног зденца и реце му:

- Овај златни зденац је, види , бистар и цист као кристал. Твоја це ду ност бити да седи крај нјега и пази на то да ни та у нј не упадне, инаце це бити оскврнут. Ја цу свако веце доци да видим јеси ли извр ио моју заповест.

Децак седе на ивицу зденца, посматрајуци час златну рибу, час златну змију, које се, с времена на време, појављиваху у нјему, и пазеци да ни та у нј не упадне.

У једном тренутку, док је тако седео, заболи га прст, толико га заболи да га и нехотице замоци у воду. устро га из воде истр е, али кад га погледа, виде да му је прст позлацен, и сав нјегов труд да отаре с прста позлату бе е узалудан. Увеце се дивлји цовек врати, погледа децака и реце:

- та се догодило са зденцем?

- Ни та, ни та - одговори децак др еци прст на ледима, да га дивлји цовек не би видео. Али дивлји цовек реце:

- Ти си замоци прст у воду! Него предимо сад преко тога, само се цувај да ти опет не упадне тогод у зденац.

Идућег дана децак је од рана јутра седео крај зденца и цувао га. Прст га опет заболете га узме трлјати по глави, кад му, на несрећу, паде у бунар једна влас косе. Он је брзо извади, али је влас вец сва била позлацена. Доде дивлји цовек и вец је знао та се догодило.

- Пустио си да ти у зденац падне једна влас с главе - реце му - али ја цу јо једном преци преко тога. Медутим, ако се тако та и треци пут буде догодило, зденац це бити оскврнут и ти неце ви е моци остати код мене.

Трећег дана седео је децак крај зденца не мицуци прстом ма колико да га је болео. Било му је дуго време те узме посматрати свој лик у водену огледалу, и хотеци загледати лику у саме оци, толико се сагне да му нјегове дугацке власи спагну с рамена у воду. Тргне се и брзо усправи, али нјегова коса вец бе е сва позлацена и сија е се као сунце.

Мо ете мислити колико се сироти децак упла ио. Узе мараму и свеза је око главе да му дивлји цовек не види косу.

Кад дивлји цовек доде, вец је све знао и реце:

- Одве и мараму!

Тако сину е нјегове златне власи и сва децакова правданја ни та не помого е. Дивлји цовек реце:

- Ниси издр ао пробу и не мо е ви е овде остати. Иди у ироки свет па це стеци искуство о томе та знаци сирома тво. По то ти срце није зло и по то ти ја добро елим, то цу ти једно допустити: буде ли доспео у неволју, доди овамо, викни: "Гвоздени Хансе!" - и ја цу се појавити и помоци ти. Моја моц је велика, веча но то мисли да је, а злата и сребра има у мене у изобилју.

Тако кралјевиц остави уму за собом и идуци по утрвеним и неутрвеним путевима све далје, доспе напослетку до једног великог града. Тамо потра и рада, али га нико не упосли јер није ни та изуцио циме би се за посао могао препоручити. Оде најзад у двор и запита да ли би га тамо хтели примити. Лјуди у двору не мого е одмах смислити куд би и та би с њим, али како им се свидео, реко е му да остане. Напослетку узме га у слу бу кувар, с тим да му доноси дрва и воде и цисти огњи те од пепела.

Једном, управо у часу кад није имао крај себе никога другог доли нјега, нареди му кувар да однесе јело на кралјевску трпезу. Он послу а и како није хтео да му ко види златну косу, не скиде е ир, који је и иначе увек имао на глави. Пред кралјем се тако та јо никад не бе е догодило и кралј му реце:

- Кад прилази кралјевској трпези, мора скинути е ир.

- Ах, господару - одговори он - не могу га скинути, јер имам по глави гадне красте.

На то кралј позове кувара, изгрди га, запита како је могао узети у слу бу таква младица и реце му да га одмах отера. Кувар је, медути, осецао са алјенје према нјему и размени га са ба товановим момком.

Сад је младиц морао у дворској ба ти садити и заливати, резати и копати, радити и по ветру и по невремену.

Једном у лето, кад је био сам у ба ти и радио, а дан био веома топао, скиде е ир да на ваздуху расхлади главу. Како му је сунце обасјало косу, она засветли и заблиста и преко нје падо е зраци у ло ницу кралјеве кцери, која скоци да види та је то. Угледав и младица, довикне му:

- Младицу, донеси ми киту цветца.

Он у највецој урби метне е ир на главу, набра дивлјег полјског цветца и ве е у китицу. Кад с тим поде уз степенице, сусретне се с ба тованом, који му реце:

- Како пред кралјеву кцер мо е изици с китом тако простог цветца? Брзо натраг, па узабери друго; изабери друго; изабери најлеп е и најреде.

- О, не - одговори младиц - ово дивлје има јаци мирис и бице јој угодније.

Кад уде у нјезину собу, кралјева кци му реце:

- Скини е ир; не прилици да га др и на глави кад си преда мно.

Он опет одговори:

- Не смем га скинути, јер ми је глава крастава.

Она му, медути, зграби е ир, скиде му га са главе и нјегове златне власи заковрда е му се низ раме да је била дивота гледати их. Он хтеде побеци, али га она ухвати за руку, задр а га и да му пуну аку дуката. Не обзируци се на новац, он оде, да дукате ба товану и реце:

- Покланјам их твојој деци; могу се с њима играти.

Другог дана кралјева кци га опет позва да јој донесе киту полјског цветца. Кад с цветцем уде у нјезину собу, она му одмах зграби е ир да га скине, али га он цврсто др а е обадема рукама. Она му опет да пуну аку дуката, али он их не хтеде задр ати него их поклони ба товану за нјегову децу. Ни трецег дана није било друкције: она му није могла узети е ир, а он не хтеде нјезин новац.

Није после тога про ло много времена, кад се землја наде у рату. Кралј окупи народ и не знада е да ли це се моци одупрети непријателју, који је био надмоцан и имао велику војску.

Тада ба тованов момак реце:

- Одрастао сам и хоцу и ја с другима у рат; дајте ми само конја.

Други се смејаху и реко е:

- Кад будемо оти ли, ти потра и себи конја; једног цемо ти оставити у стаји.

После нјихова одласка оде младиц у стају и изведе конја којег су му оставили и који бе е бангав у једну ногу. Младиц ипак уседне на њ и са де-де, ди-ди, и, миц по миц, крену ка мрачној уми. Стигав и до нје, викну трипут: "Гвоздени Хансе!" - и то тако јаким гласом да се ума сва орила. Дивлји цовек се одмах појави пред њим и реце:

- та ели ? Младиц одговори:

- елим јака конја, јер идем у рат.

- Добице га - реце дивлји цовек - и добице ви е но то тра и .

Онда се дивлји цовек врати у уму. Није дуго потрајало, кад доде оданде један ард ија водеци вилена конја који је силовито фрктао, а ард ија једва био у станју да га др и. За њим је и ла велика цета ратника, сви у гво ду; нјихови мацери блистали су на сунцу. Младиц

преда ард ији бангава конја, уседне на оног другог и на целу цете појезди ка бојном полју. Кад се приближи бојни, велики део краљевих људи већ је био пао у борби и није много требало па да и они који су се још борили буду приморани на узмак. Тада младиц са гвозденом цетом навалио као олуј на непријатеље, сатирући све који даваху отпор. Преостали непријатељски ратници хтедоше се повући, али их младиц прогонјао и устопце бијући их и не престајући их бити све до њихова последњег цовека. Потом, уместо да се врати краљу, одведе своју цету заобилазним путем опет до ње и позове Гвозденог Ханса.

- Та ели? - упита дивљи цовек.

- Узми натраг својег конја и своју цету, а мени дај оног мојег.

Све се збуде тако како је тражио и он се врати кући на бангаву конју.

Кад краљ опет доде у двор, изиде му у сусрет кћи цеститајући на победи и похвале и му срећу.

- Нисам ја победилац - реце краљ - него један страни витез, који ми је са својом цетом притекао у помоћ. - Кћи му је хтеле да цути ко је био тај страни витез, али јој краљ не умеде то казати.

- Он је - реце - прогонио непријатеља и ја га ви хтели нисам видео.

Краљева кћи узме се распитивати код бајкована о младицу, његову момку. Бајкован се насмеја и реце:

- Управо сад се вратио кући на бангаву конју. Други су му се ругали узвикујући: "Ево на ег бангавца натраг!" Питали су га такоде: "Иза које ли си ти то хелице лекао и спавао за време борбе?" Он је, пак, одговорио: "Учинио сам то сам најбоље могао и зло би било да мене није било!" На то су га још хтели исмејавали.

Краљ реце кћери:

- Објавицу да приредујем тродневну светковину и да хтели тада бацити златну јабуку; можда хтели непознати витез доћи.

Кад је светковина објављена, оде младиц до ње и позове Гвозденог Ханса.

- Та ели? - запита га дивљи цовек.

- Хтели да ухватим златну јабуку краљеве кћери.

- Моје сматрати да је већ има - реце Гвоздени Ханс. - Добице хтели за ту прилику и црвену опрему и да ја хтели поносити ридана.

Када доде дан светковине, дојезди младиц, постави се меду витезе а да га нико не познаде.

Изиде краљева кћи и хитну витезима златну јабуку. Нико је други не ухвати него управо он, а цим ју је ухватио - одјезди.

Другог дана опреми га Гвоздени Ханс као витеза у белом и да му конја белца. И сад он ухвати јабуку, а после тога не задржа се тамо ни часак него одмах одјезди. Краљ се наљути и реце:

- То није допуштено; он мора изићи преда ме и казати своје име. - И онда изда заповест: буде ли незнани витез ухвати јабуку и опет хтели побећи - надати се за њим, а не буде ли се добровољно вратио, навалити на њега, па ударати и бости.

Трећег дана добије младиц од Гвозденог Ханса црну опрему и конја, вранца, и опет ухвати јабуку. Али кад с њом одмах појури, краљеви људи потекоше за њим и један од њих толико му се приближи да га врхом маца рани у ногу. Он ипак побеже, али му конј скоци тако силно да младицу спаде лем с главе и краљеви људи виде хтели да има златну косу. Они се врати хтели и извести хтели краља о свему.

Идућег дана запита краљева кћи бајкована хтели је с младицем, његовим момком.

- Ради у бајки - реце јој бајкован. - Тај цудаковић био је и на светковини и тек синоћ се вратио. Мојој деци показао је три златне јабуке хтели их је добио.

Краљ нареди да младиц доде преда њ и он се појави, и опет са хтели иром на глави. Али му краљева кћи приде и скиде хтели ир. Његове златне власи падоше му тада по рамену, и то је било тако лепо да се сви дивљаху.

- Јеси ли ти био онај витез који је сваки дан долазио на светковину, увек у другој боји, и који је ухватио три златне јабуке? - упита краљ.

- Јесам - одговори он - и, ево, ту су јабуке - те их извади из дупепа и прухтели краљу. - А ако тражи још хтели доказа, моје видети рану то су ми је задали људи твојег величанства кад су ме прогонили. Ја сам и онај витез који ти је помогао да победи непријатеља.

- Кад си у станју извршити таква дела, онда ти ниси бајковански момак; реци-де ко ти је отац?

- Отац ми је један моћан краљ, а злата имам у изобилју, колико год похтели.

- Увидам - реце краљ - да ти дугујем захвалност. Могу ли ти учинити какву пријатност?

- Моје - одговори младиц - и те какву, ако ми буде дао своју кћер за хтели.

На то се краљева кћи насмеја и реце:

- У овог нема околи хтели! Али ја сам већ по његовој златној коси видеда да није бајковански момак. - И онда му приде и полјуби га.

На свадбу додоше његови родитељи, отац и мајка, и беху срећни и пресрећни, јер су већ били изгубили сваку наду да хтели опет једном видети свога драгог сина. А кад су о сватовској гозби седели за трпезом, престаде одједном свирка, отвори хтели се врата и уде с великом пратњом један поносити краљ. Приде младицу, загрли га и реце:

- Ја сам Гвоздени Ханс. Био сам зацаран у дивлјег цовека, али си ме ти ослободио зацараности. Све благо то га имам нека је твоје.

(Nemačka - istočni deo)

CRVENI VILENJAK

Био негда један племић па имао јединца сина, који је ванредно лепо свирао у флауту и на цитри.

Једнога дана, кад је јункеру, младом племићу, било око двадесет година, прицао му неки просјак о војводиној кцери, необично лепој девојци, која се јо није удала, јер јој јо није до ао прави младо ења.

Млади јункер се понада да је мо да он тај прави, а, богме, ни војводска столица не би му ба била наодмет.

И тако јуно а написа принцези писмо. Великом ве тином писанја није се ба одликовао, но тако је некад било и са другима: зар синови племића да иду у колу?

"Драга господице принцезо", гласило је његово писмо, "по то сам дознао да се јо нисте удали, јер вам јо није до ао ва прави младо ења, и по то сам јо млад, питам вас, ето, да нисам мо да ја тај прави. Ва јункер Ханс".

Писмо по алје војводиној кцери по једном слузи, те проде неко време док се слуга није вратио. Донео му је такав одговор да млади јункер задуго изгуби волју да мисли на енидбу. Она му је писала да је из његовог писма видела како је он исуви е глуп да би могао постати и војводски цобанин, а немоли витез или цак принц-супруг.

Али му девојчин одговор ипак није излазио из главе и тако одлучи да се за до ивлјено пони ење освети гордој принцези. Оцу реце како пре него то буде постао витез хоће да крене у пустоловине и проде кроз свакојака иску ења и незгоде, а потом це се вратити куци и мислице на енидбу. Спреми и понесе своје болје одело, заједно с флаутом и цитром, узе новац којим га је кум на кр тенју даривао, а онда се опрости с родителјима и оде.

На путу се сретне с једним просјаком, који је своје одело смотао у заве лјај и носио га на ледима, откупи му га, навуце дронјаво просјаково одело преко својег и тако настави пут до војводиног двора. Пријави се у дворској канцеларији, у једној побоцној згради, и упита да ли је двору потребан цобанин; волјан је да ступи у слу бу господара и цува му овце.

- У добри час, драги пријателју! - реце му циновник. - Долази нам као поруцен. Управо јуце отерали смо на ег бив ег цобанина; ни тај, као ни сви други пре њега, није био ни за то. Свима редом, вазда су нестајале овце. А у ноцима после таквих губитака свагда би господар патио од те ких болова. Пази, дакле, добро! Није у нас нимало лако бити цобанин.

Тако се незнани јункер Ханс прими слу бе цувара оваца и одмах на поцетку увиде да није нимало лак посао бити војводски цобанин: три стотине оваца морао је преко једне стра не котлине отерати у густу уму, где се на једном бре улјку налазио у развалинама двор од којег није ви е остао ниједан цитав зид.

Али он се, ипак, није бојао да тамо отера овце на па у, и првог дана извр ио је задатак сасвим добро. Кад увеце преброја овце, ниједна од три стотине није му нестала. Исто је било и током целе прве неделје: све су му овце остале на броју.

Цуванје оваца је, медути, врло досадан посао кад се поред тога не ради и та друго - много досадније од цуванја коза. Он је већ био претра ио све кутке и буд аке старог двора и покрај сру ена лука једне од негда њих капија на ао повелик камен. С тог места могао је да мотри на кретанје стада, а на камену, као на каквој клупи, могло се удобно седети. И тако би он тамо сео, узео у руке флауту и забављао свирком себе и своје овце и јаганјце.

Није дуго свирао кад из капије у подно ју двора изиде један у црвено обуцен цовецулјак дуге седе браде, и цутеци слу а е свирку.

Цобанин је и далје весело свирао и није видео цовецулјка. А кад се увеце вратио у двор и пребројао овце, све су опет биле на броју.

Про ла је једна седмица откако је Ханс пасео овце уз свирку - и једном се окрете те спази црвеног цовецулјка--виленјака. Али се не препаде, него свира е у флауту и далје, а виленјак слу а е.

Тако је протицала седмица за седмицом, виленјак је долазио свирацу и слу ао његову свирку, па су и разговарали о свирању и о овцама, а сви се у двору цудили то војвода већ поодавно ниједне ноци није осетио никакве болове и то цобанину никад није нестало ниједне овце. О томе су сви у двору говорили - а и принцеза је цула како се сви томе цуде.

И радознала, какве су већ ене, си ла је у двори те и до ла до тора за овце да види новог цобанина. Он је крај тора имао лепо уредену собицу, ирок кревет са сламњацом, покривацем и јастуком, малу пец, коју би нало ио кад се покаткад сав прокисао врацао куци са овцама те су ио одело, и један ковцег у којем је под клјуцем др ао оно мало ствари то их је имао. И кад је принцеза до ла, он је ба седео за столом и свирао на цитри, тако лепо да је наполју славуј престао да пева и само слу ао. Она је стојала под прозором његове собице, слу ала

га, бистре јој сузе навираху на очи, дивила се и цудила како један тако леп и необичан свирач мога да буде само обичан цобанин.

И сваки дан долазила је му под прозор и сваке се вечери хтела да магне и кваке на вратима, да их отвори и уде, а ипак се није усудила, док се једном врата не отвори и она се наде у собици.

И опет је сваке вечери долазила лепом свирацу и слушала и веселила срце дивном свирком и - онда се једне ноћи, ето, догодило, и она није знала како се то догодило. И отишла је жалосна зато он није витез него само сиромашан цобанин.

И далје му је сваке вечери долазила и, слушајући његову свирку на цитри, смејала се и плакала, и сваког јутра истеривао је Ханс овце на паљу, разговарао с виленјаком и прицао му како је постао цобанин и како се хтео осветити, јер је био увреден, но како сада много воли принцезу и како би хтео да се њоме ожене, а казао му је и како се, ето, догодило. Виленјак је, пак, њему прицао како су се други цобани бацали на њ каменицама и како због тога нису имали срећу с овцама.

Био је крај године, и настала је нова година, а Ханс је и преко зиме истеривао овце на паљу, јер се снег у дубокој котлиници није одржао. И тако доде време кад се меду слушајеницима у двору поцело нешто зуцкати, па је, напослетку, дознао за то и сам војвода. Строго узео кцера на испит, но она никако није хтела рећи ко је то био, јер је исувише добро знала како јој је отац поносит великаша.

Тада стари дворски советник посаветова оцајног војводу шта да ради.

- Запитај бога, господару војводо! - реце му стари советник.

И тако војвода сазва све витезе своје друштва и реце им да меду собом деле мегдан, па ће онај ко на крају буде победник добити принцезу, његову кцера, за жено. Јер по рецима старог советника, такмицење бораца ће се тако одвијати да ће отац детета бити победилац.

Увече је принцеза опет дошла цобанину и испричала му шта је одредио војвода, њен отац, и како јој је тешко и болно зато је он само обичан цобанин. И за успомену даде му једну марамицу на којој су били извезени круна и њезино име, и онда се опрости с њиме.

Ујутро је Ханс опет потерао овце ка старом двору, замишљен и невесео. Но како се чудом зацудио кад се наде не пред рублицима него пред једним потпуно оцуваним двором и тврдавом. Тамо где је прележао његов камен, стајала је сада камена клупа, а на клупи седео је стари виленјак.

- Хи-хи! - смејао се виленјак магуци главом и дајући му тиме знак да похита к њему. А кад му Ханс приде, поведе га виленјак кроз капију и одведе у једну велику дворану у позадини двора, у којој се налазило мноштво разноврсна оруђа.

- Ево, узми одавде оруђе које ти је најпогодније - реце му виленјак - уседни на конја па иди да дели мегдан и освоји своју драгану. Ти си се према мени увек лепо држао и валјано се за мене старао, па ће ти и далје добро бити.

Затим га виленјак одведе и до стаја, у којима је било много конја, а меду њима и три оседлана: мрков, вранац и белац.

- Три дана валја ти се борити; узми сваког дана одморна конја. - Тако га виленјак посаветова, а онда несташе.

А шта је било с овцама?

Кад се опремио и изјахао, угледа Ханс виленјака доле код оваца и виде како се све стадо креће с њим и око њега. И тако, спокојан, пошурка ка месту свецаности, где вец беху отпоцели витешки двобоји. Храбро су се такмицари меду собом борили, јер сваки би се од њих радовао да постане војвода.

Но најсрчанијим и најбољим борцем меду свима такмицарима показа се јункер Ханс, који је, не откривајући визир, изишао на мегдан и, непознат, постао победилац. А кад после борбе хтеде да скине шлем, конј му се одједном пропе, а затим у великом скоку прескоци ограду попришта борбе и одјурити натраг ка старом двору, те тако Ханс остаде до краја непознат. Увече се као цобанин врати кући, као и увек дотада: са свима овцама.

Идућег дана дојаха Ханс на конју вранцу, који је на крају, исто као претходног дана мрков, прескоцио ограду, те Ханс опет није као победилац скинуо шлем, и тако нико није знао ко је он.

....
Онда је освануо трећи дан такмицења. Тога, трећег дана дојаха Ханс на као снег белом конју, у златној опреми и с малом круном на шлему, и погледи свих присутних беху упрти у њега. Тога дана он се борио још много срчаније и вештије. Само се у последњем судару догодило да га залутала сулица једног такмаца погоди по листу на нози и обрани.

Али кад опет доде време да скине шлем и каже се, и кад сви људи радознано чекаху да виде и чују ко је тај кралјевски победилац, његов белац се одједном пропе, а затим у силном скоку прескоци ограду борилишта и појурити натраг ка старом двору. Тако победилац такмицења остаде до краја непознат, а кад је било увече, опет су све војводске овце на повратку у тор прелазиле дубоку котлину и за стадом је изишао, окрвављене ноге и храмљуци, цобанин Ханс. Код куће легне Ханс у кревет и лепом марамицом поју је добио од принцезе завије рану на листу. Идућег дана тресла га је грозница и није могао истерати овце на паљу.

У бризи за валјаним цобанином, управник дворских добара по алје одмах по кралјевског лекара, који се налазио у двору. Лекар доде, виде као завој марамицу с круном и именом војводине кцери, прегледа рану, испере је, бри лјиво превије мелем на рану и добро завојем све е, а онда с марамицом оде право војводи и о свему га извести. Војвода нареди да се цобанин позове к нјему.

И онда горе, у двору, исприца Ханс војводи своју повест. Ка е му да је он јункер и да се хтео осветити принцези за увреду коју му је нанела у писму; исприца му како је постао цобанин, лепо свирао у флауту и на цитри, и како му је код оваца при ао црвени виленјак и до ла принцеза, и како се онда, све, догодило. Исприца му и повест о дворани ору ја за вите ке борбе и стајама за конје у зацараном двору, и како му је конј, првог дана мрков, другог дана вранац, а трећег дана белац, свагда прескоцио ограду борили та пре него то је стигао да скине лем и ка е своје име, и како је напослетку ранјен у лист на нози залуталом о трицом коплја једног такмицара.

Па лјиво га је војвода слу ао, а онда рекао:

- Видим да си ти истински младо енја моје кцери и ја вам дајем благослов да се венцате. Тада настаде такав потрес и лом, као да сав свет пропада: то је био знак да је до ао крај зацараности целог кралјевског двора на бре улјку с оне стране дубоке котлине и да је зацараност привео крају јункер Ханс. Стари мају ни виленјак био је пре много година велики кралј и као такав врло горд. И кад је један суседни кнез, предак сада нјег војводе, запросио руку нјегове кцери, он га је одбио с поругом и подсмехом. И онда је млади просилац зацарао двор и кралја да иви као виленјак и да не буде ослободен зацараности док год се један цобанин не о ени кне евском кцери.

И тако се то обистинило и цобанин-свирац је постао велики кралј. Но преко прага старог двора он је прелазио увек с лјубављу и страхопо тованјем.

(Аустрија)

SVIRAC ČUDOTVORAC

ивео некад свирац. Свирао је јо од малих ногу. Цува он тако волове, одре е врбову грану, направи свиралу и, кад засвира, волови престану пасти, нацуле у и и слу ају. Птице се сти ају у уми, цак ни абе по барама не крекецу.

Истера он стадо на ноцну па у, а тамо веселје: момци и девојке певају, збијају але, ко младост, зна се. Ноћ блага, топла. Красота!

Онда свирац засвира у своју свиралу. Сви момци и девојке за трен ока се смире. И сваком се цини као да му се неки слатки осецај разлива по срцу, као да га незнана нека сила понела и носи га све ви е и ви е у плаво ведро небо, јасним звездама.

Седе у ноци пастири код стада, и ни да се макну. Не осецају да их боле руке, ноге, преко дана изморене, да глад подсеца на се.

Седе и слу ају.

И све би да седе тако целог свог ивота и да слу ају свирацеву свирку.

Свирала умукне. И нико не сме ни с места да се макне, да не попла и тај чудесни звук, то се попут цвркута расуо по уми и дубрави, и ди е се под само небо.

Опет свирала засвира, али сад не то ту но. И голема туга све освоји. У позне сати врацају се с кулука селјаци и сна е, зацују свирку, застану, слу ају. И пред оцима им искрсне сав нјихов ивот - цемер и беда, зли спахија и нјегови слу беници. И таква их обузме туга да им доде да закукају, као над покојником, као да им синове воде у војску.

Али, ево, свирац засвира не то весело. Селјаци и сна е побацају косе, грабулје, виле, подбоце се и играју.

Играју лјуди, играју конји, игра дрвеце у дубрави, играју звезде, играју облаци - све игра, весели се.

Такав је, ето, био чудотворни свирац, то год је хтео могао је од лјудског срца да уради. Кад је одрастао, направио је себи виолину и кренуо у свет. Куд доде, засвира, лјуди га нахране, напоје, као најмилијег госта, и јо му и - поне то даду за пут. Дуго је свирац тако и ао по свету, веселио добре лјуде, без но а срце резао злим спахијама: где он доде, лјуди их ви е не слу ају. Спахијама је стојао као кост у грлу. И спахије намисли е да га отерају у смрт. Сад овог, сад оног стадо е наговарати да убије или утопи свираца. Али не надо е никог волјног за то: прости су лјуди волели свираца, а спахијски слу беници су га сматрали царобнјаком, па га се бојали. Онда се спахије договори е с даволима. А зна се: спахије и даволи од исте су сорте. И ао једном свирац умом, а даволи послали на нјега дванаест гладних вукова. Препрецили вукови пут свирацу, зубима клјоцају, стоје, а оци им горе попут еравице. А у свираца ни та осим виолине у торби нема. "Е" - мисли он - "до ао ми је крај". Узе виолину да пред смрт јо једном засвира. Наслонио се на дрво и превукао гудалом преко струна. Као ива проговори виолина, затитра е умом звуци. Замре грмлје и дрвеце, ни листак да трепне. А вукови, како су разјапљених целјустии стали - тако и остали. Претворили се у уво, заборавили глад. Престао свирац да свира, а они нестали у уми као кроз сан. Кренуо он далје. Сунце вец за ло за уму, само на кро нјама јо блиста, као да их облива златном бујицом. Тихо, ни ива ду а се не цује. Сео свирац на обалу реке, извадио из торбе виолину, засвирао. Тако дивно засвирао да су се и земља и небо удубили у свирку. А кад запоце полку, све иво заигра. Звезде у игри лете као зимска мецава. Облаци плове небом, а рибе се тако разиграле да је река узаврела као вода у лонцу. Ни водени цар не издр а - и он поце да игра. И тако се размахео да је вода преплавила обале. Упла или се даволи, поискакали из рецних залива. Пуцају од беса, кргуцу зубима, а ни та не могу свирацу. Кад свирац виде да је водени цар лјудима нанео неволју, поплавио им полја и вртове, престаде свирати, стави виолину у торбу, и поде далје својим путем. Иде он, тако, иде, и одједном види - трце к нјему два господицица. - У нас је данас забава - ка у. - Доди да нам свира , пане свирацу. Богато цемо те наградити. Помисли свирац: ноц пала, нема преноци та, а и новаца нема. - Добро - рекао им - свирацу вам. Доведо е они свираца у дворац. А тамо, ту та и тма младе господе и господица. На столу стоји некаква велика, дубока здела. Господа и господице јој притрцавају редом, замацу у нју прсте, па нецим ма у оци. При ао и свирац здели. Замоцио прст и намазао оци. И како то уцини, виде да то нису господа и господице, вец даволи и ве тице и да се обрео у паклу, а не у дворцу. "Аха" - помисли он - "ево на какву ме забаву господицици довуко е! Па, добро. Сада цу ја вама засвирати!" Подеси он виолину, па превуце гудалом по ивим струнама - и све се у паклу разлете у прах, а даволи и ве тице се разбе а е главом без обзира.

(Белоруска)

ДВА БРАТА БЛИЗАНЦА

На малом иманју на обали отворена мора пребивали сами му и ена. Вец су били за ли у године, а нису имали деце. Није им било бог зна како добро; земља им је била посна и принос с ње слаб, тако да су углавном ивели од мора: све време погодно за риболов му је проводио у пеџанју.

Али се једном догоди да целе године не буде ни један једини дан погодан за то. Стално су дували бура и ветрови с копна, и нико није могао изици на море, на пеџанје, све до Духова, кад се, напослетку, све променило: и ветар и небо и море, и вец тог јутра настаде право време за риболов.

Цовек хтеде одмах поци на море, док ена није била за то. Реџе да на тако велик празник не валја ици у риболов, нити радити ма какав други посао, јер то не доноси среџу. Али јој му одговори да вец једва саставлјају крај с крајем, те се повољна прилика да поправе своје станје не сме олако пропустити. А целе године није било овако погодна времена за риболов какво је данас.

И тако седне у цамаџ и завесла, понеџ и са собом мре . прутило и удиџе.

Али ма колико да је баџао прутило с удиџама џас на једну, џас на другу страну, не ухвати ба ни та. Тек кад је сунџе било вец добро одскоџило, изџуџе напослетку на једној удиџи тако необиџну, велику и ру ну рибу какву јо никад дотад није видео. Не знајуџи та џе с њом, баџи је у море.

Настави да пеџа, али ни после једног џаса не ухвати ни та друго доли. Опет ту исту рибу, коју одмах баџи у море.

Пеџао је и далје и ни та није уловио, док напослетку не изџуџе и треџи пут ту необиџну, велику и гадну рибу. У цамаџу је скине с удиџе и хтеде је опет баџити у море, и затим диџи тог дана руке од пеџанја. Сети се како му је ена рекла да рад на тако велик празник не доноси среџу и помисли да је мо да право каџала. Али у истом тренутку поџне риба говорити:

- Не би ме смео тако презрети, јер ја сам болја но то мисли . Узми ме и однеси куџи, из мене џе моџи изџуџи много та.

- Како? На који наџин? - џапита је.

- Пуџе . Паџи само добро та џу ти реџи - реџе риба. - Кад буде био код куџе, распори ме. Изџади ми дроб и баџи га на дубре. Затим ми остру и крлју т, али се добро постарај да ти се ни једна лју џиџа не изџуби. Онда ми одсеџи глаџу и поџопај је под камен испод олука своје куџе. Мој горњи део леда скуџаџе и даџе ени да га поједе, али ти од тога не сме дарнути ни најмањи комадиџ. Деџет месеџи после тога ена џе ти родити два сина.

Оно то од мог тела јо преостане, склониџе добро и саџувати док ти синоџи не буду навр или сеџам година, а онда џе га исеџи на три дела: предњи трбу ни део даџе својој младој кобили, која се јо није дребила, средњи део својој куџиџи, а задњи, репни, обесиџе на високо дрво крај своје куџе, на којем џе бити гнеџдо кобаџа. Кобила џе ти о дребити два дребета, куџиџа џе ти о тенити два тенета, а коџџеџа енка излеџи џе два коџџа. Ти џе их све узети, др ати и однеговати.

Кад ти синоџи буду навр или петнаест година, копај испод камена под стрехом где буде ле ала моја глаџа и наџи џе два маџа и два но а, коџи џе постати од мојих вилицних и у них коџтију. И једном и другом сину даџе по маџ и но , а исто тако обоџиџи по коџња, пса и соџола које буде однеговао. Од мојих крлју ти, то џе их добро склонити и саџувати, постаџе џлатан новаџ, коџи џе на једнаке делове поделити синоџима.

Тако џе ти синоџи бити добро снабдеџени свим то им буде било потребно: иџвотинје џе им

бити од велике користи, мацеви це имати својство да посеку сваког ко нјима буде ударен, а но у рукама једног од нјих двојице зардаце кад оног другог задеси каква несрећа или кад се наде у ивотној опасности, тако да це му други на време моци притеци у помоћ; но еви це инаце увек бити сјајни.

Ти пак од дана нјег дана неће ви е морати ивети у беди и оскудици и неће морати одлазити на пеџанје рибе, јер це ти землја одсад бити тако родна да це од нјезина приноса постати имуџан џовек, те це лако, на најбри лјивији наџин, моци отхранити и однеговати најпре своје синове а потом и ивотинје. Само утуви добро све то сам ти рекла и поступи најтаџније по мојим реџима и препоруџама. Не буде ли тако урадио, проџи це веома рџаво. Ви е риба није ни та рекла и одмах је угинула.

Повек се тада лати весала и сна но завесла да се то пре доџопа обале; кад је доспео на землју, похита право куџи, и уџини све до ситница таџно онако како му је риба рекла. Распори је и дроб баџи на дубре, остру е јој сву крлју т и склони је на скровито место, одсеџе јој главу и закопа је под камен на који се из олуџа сливала вода, скува горњи део и да ени да га поједе, а оно то је јо од рибе било остало, насоли па и то склони на скровито место.

Девет месеџи после тога роди му ена два сина. Близанџи су се брзо развијали и тако одлиџно напредовали да су били најбр и и најџаци, најџокретнији и најлеп и меду свом деџом своје доби; власи су им се сијале као суво злато, а лиџили су један на другог као то су слиџне измеџу себе две капи воде. Сваџда су били заједно, и кад су уџили и кад су се играли, а волели су се узајамно тако силно да никад измеџу нјих није долаџило ни до најбезаџленије сваде. Били су само на радост својим родителјима, који доиста убрзо постадо е имуџни.

Кад је деџацима било сеџам година, сети се џовек та му је риба била наредила: узме оно то је од нје остало, а то је добро саџувао, и исеџе на три дела. Предњи део трбу не стране даде својој враној кобили, средњи део младој утој куџи, а репни део обеси на велиџо дрво пред куџом, на којем је било копџево гнеџдо. Пим га је обесио, слете копџева енка и однесе га у гнеџдо.

После одреџеног времена млада врана кобила о дреби два дребета, му јаџа, а велиџа ута куџа о тени два тенета-куџова; убрзо се и у гнеџду на висоџу дрвету пред нјеџовом куџом излеџу два мала птиџа копџа, које џовек ухвати, припитоми и обуџи, јер су у старо време обуџени копџи слу или ловџима у лову на птиџе. Оба дребета била су измеџу себе тако слиџна да их није било могуџно разликовати, а исто тако била су слиџна два тенета, као и два мала птиџа-копџа.

Кад је браџи-близанџима било петнаест година, узме џовек копати испод камена под стрехом и заиста наде тамо два сјајна маџа и два о тра но а. А кад откри место где је био склонио лјусџе остругане с рибе, виде да су од нјих постали све сами златници. Сав тај новаџ поџели џовек на два равна дела и да близанџима по део, а исто тако да, и једном и другом, по маџи и но и обџасни им својства овог ору ја.

Да им затим по конја, пса и копџа; те ивотинје, сваџа са својим парнјаџом, беџу исто тако слиџне као то су младиџи лиџили један на другог. Узде и седла за вранџе беџу сасвим једнаџи, а исто тако једнаџа су била и одеџа и сва опрема за синове близанџе. А онда им реџе да су сад пунолетни и сами своји господари и да могу џинити та хоџе: или да среџу.

Обојџа беџу волјна да поду у свет, и то одмах. Обојџа су горела од елје да оду, виде свет и огледају своју снаџу и младиџџо џојство и јуна тво. Поздраве се с оџем и мајџом, припа у маџеве, задену но еве за појасеве и уседну на конје. Дуга им је коса падала на рамена и сијала се као суво злато. И један и други др али су своје копџе на руџи, а пред конјима и око нјих трџала су нјихова два велиџа ута пса. Тако два брата близанџа одо е заједно у свет.

Неџолиџо дана и ли су заједно и свугде где год су пролаџили, застајали су лјуди и посматрали два млада витеџа с нјиховим ивотинјама, јер су били тако леџи и тако лиџили један на другог. Ово потонје, слиџност измеџу нјих двојџице и слиџност измеџу нјихова сваџог пара ивотинја, нароџито је привлаџило па нју лјуди и побудивало највеџу радозналост.

Али та радозналост лјуди постаде браџи близанџима с временом досадна. А најдосадније и најнепријатније било им је то то им се на путу нигде досад није указала приџика да пока у храброст и снаџу. И стога, кад у ума додо е до места од којег су далје водила два пута, споразумеју се да не иду стално заједно, него да се растану, те један поде једним, а други другим путем.

Пре него то су се растали, поваџи е но еве, забодо е их у једну обли нју липу и доџовори е се да сваџе гоџине у које било време доду овамо, и погледају није ли један од но ева зарџао. Ко наде зарџали но , знаџе да му је брат у опасности. Онда се опрости е на најне нији наџин. Старији, онај измеџу двојџице близанаџа који је први до ао на свет, реџе: - Ја џу десним, а ти удари левим путем.

Тако појаџа е конје и подо е; ивотинје су познавале своје господаре и придру и е се сваџа своме.

Подимо за старијим братом.

Путовао је од граџа до граџа, из једне землје у другу, доџ једне позне веџери није до ао у један престолни граџ и тамо заноџио. Гоџтиониџа у којој је одсео налаџила се преџо пута

кралјевског двора, и кад је млади витез изјутра устао и погледао кроз прозор, виде двор, али виде и то да је сав, одозго до доле, застрт црнином. Позва гостионицара и запита га та то треба да знаци.

Гостионицар му одговори:

- Ти, господару, мора да долази из далеке тудине, кад ни та не зна о великој алости која влада овде због једине кралјеве кцери. Кралј је своју лјупку кцер, еснаестогоди нју принцезу, морао обецати једном гнусном морском чудови ту, које би, иначе, опусто ило целу земљу. Ба данас је дан кад треба да је добије. За један час извече је на морску обалу и због тога је не само двор него и сав град завијен у црно, и сви лјуди але и оплакују не ну, младу принцезу.

Кралј је обецао да ће кцер дати за ену оном ко је буде могао спасти од чудови та, а оставице му после смрти и и др аву и наследство, јер осим те јединице нема друге деце. У двору се налази један дворјанин, који се зове витез Ред, и који је, истина, рекао да ће или спасти принцезу или ќе ртвовати ивот за нју; али у граду нема цовека који се поуздава у овог витеза. И тако ће морско чудови те ипак добити и однети принцезу.

Заиста није потрајало ду е од једног часа кад кроз дворску капију продо е затворена, црнином застрта кола, у која је било упрегнуто ест вранаца; возар и све слуге били су у црним оделима. У колима је седела принцеза у белој као снег халјини, а с десне стране кола пратио ју је на конју витез Ред у оклопу и са лемом, са титом, мацем и копљем. Лјуди и ене стајали су у улицама где су кола с принцезом пролазила, плакали су и лелекали, јер нико није веровао да ће витез Ред бити кадар да помогне принцези.

Пут до морске обале водио је кроз велику уму, а на обронку се налазило место где је, по одредби чудови та, требало да га цека принцеза. Кад тамо стиго е и кад је кралјевска кци изведена из кола, о ине возар конја и са свим слугама похита да се то пре удалји од тог места: сви су се стра но бојали да, поред принцезе, не постану и сами ртве чудови та.

Цим они одо е, постара се и витез Ред, који је био стра лјив као зец, да не буде близу принцезе и одја е у уму. Тамо привеза конја за једно дрво, а сам се попе на нјега да, тако заклонјен, посматра та се буде догадало.

У себи је мислио: кад чудови те однесе принцезу, вратице се у град и прицаце како се јуначки борио за нју, али да је није могао спасти. Никога у близини нема ко би као сведок-оцевидац могао оспорити оно то он буде исприцао; за показану добру волју и храбро залаганје да спасе принцезу, стеци це, дабогме, наклоност народа и кралја, а с тим и болје изгледе да сам, после кралјеве смрти, прими др аву у наследство.

Млади витез гледао је с прозора како одвозе принцезу, а кад је мислио да је вец ван града, поја е свога вранца и поде с копцем на рамену, псом испред конја а мацем о појасу. Изи ав и из града, удари прво заобилазним путем, али убрзо избије на прави, а онда појезди трком и оцас се наде пред принцезом, која је седела сама на зелену обронку и цекала морско чудови те. Скоци с конја, приде јој и поздрави је; па правеци се као да ни та не зна, запита је за то седи овде тако сама, за то се тако расту ила и плаце?

Она му на то исприца све то је у вези с нјом и нјезиним удесом и јо на крају дода:

- А витез Ред, који је обецао да ће ме, ако буде могао, спасти, киднуо је као и сви други, и, и... ево долази чудови те! - крикне одједном, и то рекав и, падне у несвест.

У истом тренутку зацује млади витез хуцанје мора: огроман таман талас валјао се, пену ајуци се, к обали и у нјему се налазило морско чудови те с девет глава, које све у исти мах ста е руке:

- Где је моја најм гаја принцеза?

- Она је моја, а не твоја! - одговори му млади витез и вец се створи на конју у седлу.

- Онда цемо се бити за нју - рукну чудови те.

- Онда цемо се борити за нју - одговори му витез. Потегне мац из корица, и узвикнув и: "Јури на нјега, конју, копце и псу!" - навали са својим ивотинјама на морскс чудови те. Кобац га је ударао клјуном у оци, пас га уједао, а конј гризао зубима и ударао копитима колико год је могао, док му витез с три ударца одсеце три главе, које пас однесе далје од обале.

- Цекај до сутра! Морам мало куци да сакупим нову снагу! - урлало је чудови те и са својих ест глава поново заронило у морске дубине; толико је крви истекло из чудови та да је сва пена таласа била црвена.

Младиц приде главама чудови та, одсеце сва три језика, замота их у принцезин рубац и метне у бисаге. Затим отаре о траву крвав мац, уседне на свога доброг вранца и с копцем и псом врати се путем којим је до ао и уде у град кроз другу капију, а не ону одакле је водио главни пут к мору и пред којом је био окупљен силан свет. Тако непримецен стигне у гостионицу.

Док се он борио с чудови тем, принцеза је ле ала у несвести, а витез Ред седео на дрвету и дрхтао. Добро је видео чудови те кад је изронило из мора, али место где се борба водила није могао видети. Цуо је само хуку и буку, рзанје и руканје, урланје и виканје, цуо је и реци чудови та кад је рекло да ће сутра у исто време и на исту месту бити наставак борбе. Видео

је, затим, како се чудови те сручило у море и раскрвављено заронило поново у дубине, тако да је пена од таласа иза њега била црвена.

Тада витез Ред сиде брзо с дрвета, приде принцези и узме је прскати водом док није до ла свести. Онда јој реце како се борио с чудови тем и одсекао му три главе. Принцеза му одговори да то није било тако. Пре него то се појавило чудови те, при ао јој је један други витез, и по њезину дубоком уверењу, он је био тај који се борио с чудови тем. Али јој витез Ред на то реце да це је сместа убити ако му не буде обецала и заклела се да це потврдити све то он ка е. Тако јој не остаде друго него да му обеца оно то је од ње тра ио.

Онда је попне на конја, приве е једну главу чудови та конју за реп, а две за гриве, и с принцезом испред себе одја е у град и проја е улицама које су водиле к двору. Сав свет је био на улици и, као помахнитао од радости, клицао оду евлјено њему и принцези и пратио их. Кралј је изи ао из двора и пе ке им по ао у сусрет.

Витез Ред расприца се тада надугацко и на ироко како се борио с чудови тем и одсекао му три главе. Цудови те це доци и сутра, и због тога принцеза мора јо једанпут отици на обалу и тамо га доцекати, али це јој он, витез Ред, вец спасти ивот. Принцеза не реце ни та то би било оспораванје. Рекла је само истину, а то је: да је ле ала у несвести док је водена борба са чудови тем. О једном другом витезу не реце ни та, јер то није смела због заклетве то ју је морала поло ити.

У себи је витез Ред мислио овако:

Смели борац, ма ко он био, доци це, вероватно, и сутра да стави свој ивот на коцку бореци се са чудови тем. Поде ли му сутра за руком да дотуце чудови те, утолико болје, јер онда це он, витез Ред, поуздано добити принцезу за ену а кралјевство као наследство. А ако победи морско чудови те и одвуце са собом принцезу, он це због доказане личне храбрости имати јо увек најболје изгледе на престо. Медути, мислио је, мора се пре свега постарати за то да добро цува своју ко у и нипо то не изла е ивот ма каквој опасности.

Сутрадан изјутра морала се принцеза опет извести на обалу, али су се сад сви надали најболјем и поуздавали се у витеза Реда, који се јуце др ао онако јуначки. Тог дана извезу принцезу у сребрним колима, у која је било упрегнуто ест цила а. Возар и све слуге били су обучени у одела светле боје, а она, принцеза, као и јуце, у као снег белу халјину.

Поред кола јахао је, као и јуцера њег дана, витез Ред у оклопу, под лемом и са титом, мацем и копљем. И сви становници града били су на улицама, али сад нису ви е плакали ни лелекали, него клицали принцези " ивела!", а витезу Реду " ивео!", и по елели им много среце на путу.

Кад поворка сти е до јуцера њег места, окрене возар кола и одвезе се са слугама. Било му је наредено да се не враца одмах у град, као јуце, него да само склони кола у уму недалеко од обале. Али су се возар и слуге јо увек стра но бојали морског чудови та и одвезо е кола на други крај уме.

Цим они нестало е с видика, постара се и витез Ред да се изгуби с овог опасног места, "да се склони у заседу", како реце принцези, а, у ствари, да приве е конја за исто оно дрво и, као јуце, то је бр е могао на њега се успуза.

Видев и да су принцезу одвезли, уседне млади витез на конја и, истим путем као и јуце, одја е до места на умском обронку, где наде принцезу како и сад, као јуце, седи сама.

Скоци с конја, приде јој и поразговара с њом.

Када га је угледала, принцеза се необицно обрадова. Сад је била потпуно уверена да је једино он, а не витез Ред, могао бити онај који се јуце борио с морским чудови тем. Стидела се до дна срца то се од витеза Реда дала приморати да прецути и затаји јуначко дело овог младица и то га се на тај нацин одрекла. Само никако није могла схватити за то ју је после оставио на цедилу и у власти витеза Реда.

Нису могли много разговарати, кад се опет, као и јуцера њег дана, зацу од мора хука, док се један велик, таман талас, пену еци се белом пеном, валјао к обали, а из многих грла зацу се бесно рукање:

- Ко је то код моје најмилије принцезе?

То је било морско чудови те, које је од јуце до ло поново до снаге, јер су му уместо три претходног дана одсецене главе - израсле три нове. Али му младиц неустра иво одговори:

- Она је моја, а не твоја! - и у истом тренутку вец је био у седлу.

- Онда цемо се бити за њу - рукало је чудови те.

- Јест, бицемо се за њу - одговори витез исукав и мац из корица. Кликнув и: "Копце, конју и псу, јури на њега!" - насрне на чудови те и сукоби се с њим на граници мора и землје. Настаде озбилјна и стра на борба, кобац улете чудови ту у оци и копа е их клјуном и канд ама, пас га уједа е, а ударцем за ударцем витез му поодсеца ест глава, које одлете е далеко у море, а пас их извуце из воде и све донесе на земљу.

Цудови ту буде тог дана доста, али се јо не хтеде сматрати победеним.

- Цекај само до сутра! Сад морам куци да сакупим нову снагу! - рукао је и заронио у морску дубину, остављајуци за собом крваво-црвену пену на таласима.

Младиц поодсеца језике из свих ест глава цудови та и метне их уз остале то их је јуце био завио у принцезин рубац, а затим отаре о траву мац, звизне копцу и псу и окрете се за конјем. Али принцеза није данас пала у несвест, него је др ала оци добро отворене и стра ну борбу посматрала од почетка до краја. Пре него то витез уседе на конја, она му прискоци, обисну му се о врат, полјуби га и захвали му са сузама у лепим оцима. И младиц полјуби нју, а онда скоци на конја и махнув и јој руком у знак поздрава, убрзо га са копцем и псом нестане с видика. Вратио се у своје конаци те исто онако непримецен као и дан раније.

Кад витез Ред виде да је цудови те, с претнјом да це сутра опет доци, утекло натраг у дубину мора, сиде с дрвета, поде право к принцези и, ставив и јој врх но а на груди, запита је:

- Хоце ли прецутати све и потврдити само оно то ја будем рекао или хоце да се вец сад растане са ивотом?

Нјој у таквом поло ају не остаде друго но да му обеца да це учинити све то буде тра ио.

Али се у себи осланјала на узданје да це млади витез сутра опет доци и онда це ипак истина коначно изици на видело.

Витез Ред покупи поодсецане главе цудови та, одја е урно кроз уму по сребрна кола, поведе принцезу у кола и потом поворка крену пут града.

Свих ест глава цудови та биле су обе ене о возарево седи те, три с једне, а три с друге стране. Испред кола јахао је витез Ред у оклопу. Коцоперио се и епурио то је ви е могао, док га је светиња клицуци пратила све до двора, где му кралј изиде у сусрет, полјуби и кцер и нјега и - заплака од радости.

Кралјева радост била је мало помуцена изве тајем да принцеза мора и треци пут изици пред морско цудови те. Али по то се витез Ред вец два дана тако храбро понео без икаквих трагова борбе или победе, једино то је нос подизао ви е но раније, ни кралј нити ико други није сумњао у то да це му и треци и последнји пут поци за руком да спасе принцезу, а потом је добије за ену и постане наследник престола.

Тако јо то веце буде поскидана црнина којом беху застрти двор и друге куце у граду, и одасвуд се разлегаху радосна клицанја, како из двора тако и са свих страна престонице.

Идуцег јутра одвезу принцезу опет на морску обалу, али сад то ви е није била алосна пратнја, него је пре лицила на какав победнички поход. Возили су је у златним колима, у која је било упрегнуто ест конја покривених скерлетним покровцима; сад је пратнја била повецана јахацима испред и иза кола, а сви: и возар и слуге и јахаци били су обуцени у свецане скерлетне одоре дворске послуге са златним первазима и ројтама. Принцеза је, као и претходна два дна, била у белом: није хтела друкције. Народ је клицао принцези и клицао витезу Реду, елеци му много среце на путу.

Све је и сад било онако као јуце: принцезу су извели из кола и оставили на одреденом месту крај обале, а возар, слуге и јахаци повукли се у уму, само сад не тако далеко од обале као јуцера нјег дана. Витез Ред поступио је исто онако као јуце и прекјуце. Знао је да пред принцезом не мо е ви е изигравати јунака и зато јој је рекао само толико да це пазити на нју. После тога по урио је да се то пре наде у истом заклону на истом дрвету.

"Ако и данас буде добро", говорио је витез Ред сам себи, "те страни борац победи и по треци пут, казацу да је он приспео на попри те тек по то сам ја убио цудови те. Мени це веровати и кралј и сви други.

Буде ли принцеза рекла да је он, а не ја, био борац који се био с цудови тем сва три дана и победио га, нјезиним рецима неце се веровати, јер би то значило како је јуце и прекјуце лагала потврдујуци моје речи да сам се ја борио с цудови тем и остао на мегдану. Нјен дана нји исказ објаснио би се тако да је или залјубљена у странца или да ју је он омадијао, кад га тек сад приказује као јунака и спасиоца. А онда це страни витез бити обе ен или протеран из земље.

Догоди ли се пак да данас и цудови те и страни витез заглаве у медусној борби, а принцеза буде спасена, онда це ми бити обезбедена пуна награда за нјезино спасење. А ако цудови те савлада странца и однесе принцезу, ја цу бити једини који це о томе знати и моци не то да прица, тако да цу и у том случају бити једини могуцни наследник престола и др аве."

Док је витез Ред сам себи тако говорио, истим путем као и јуце и прекјуце, са копцем и псом, језддио је страни витез к принцези на морској обали.

Али је данас стигао мало доцније но инаце, или је морско цудови те било поранило. Јер у истом тренутку кад је он приспео до обале где је, испод обронка уме, седела принцеза и цим га је угледала, устала и махнула му велом - с хуком се из дубине завалја тамни талас и појави се морско цудови те, данас бе нје но претходна два дана. Било је обновило снагу и имало опет на својој трупини свих девет глава.

Млади витез потеце одмах преда нј и сукоби се с нјим на ивици обале. Борба је била стра на, упорна и дуготрајна, али данас је млади витез потпуно савладао цудови те и одрубио му свих девет глава. Сад је морска неман била мртва и није ви е могла побеци; нјезина трупина ле ала је и у води и на земљи, да би била храна и морским рибама и небеским птицама и умским дивлјим ивотинјама.

Кад је борба окончана и неман убијена, притрци принцеза своме од превелика напора заморену и изнурену спасиоцу и поведе га до места на којем је дотад сама седела, па се

спусти с њим на зелену траву. Цим је младиц сео, клоне му глава у нјезино крило и он заспа дубоким сном. Нјегов вранац мирно је пасео траву по обронку, а кобац одлетео на врх обли нја дрвета, подвукао кљуун под крило и дремао, док се велики ути пас растрцао мало по уми а затим легао на меку маховину, управо под оно дрво на које се био успузао и на којем је седео витез Ред.

Витез Ред је видео чудови те како с хуком излази из мора, али место на којем је седела принцеза није могао видети. До у ију му је само допирала стра на бука од руканја и рзанја, урликанја и арлауканја, од сиктанја и у танја, најстра нија у тренуцима кад је чудови ту одсецана која глава.

Напослетку се све било сти ало, али није видео да се чудови те вратило у море ни заронило у дубину. Због тога је др цуци седео и далје на грани, јер лако је могло бити да је неман савладала витеза и да је сада забављена про диранјем принцезе. А могло јој је пасти на ум да заде у уму и потра и нјега, витеза Реда.

Управо у часу кад је мислио како би јо најболје за нјега било да тихо сиде с дрвета и, кријуци се, кидне некуд далје од овог опасног места, зацује некакво ломлјенје и пуцкетанје у д бунју. Помисли да му је куцнуо последњи час и доде му да крикне од страха. Ипак се савлада, да се тиме не ода, него се сав скупи, да буде то сицу нији и тако мање уоцлјив, и задр а дах, док му је све тело било обливано хладним знојем.

Изазивац оног ломлјенја и пуцканја у д бунју појави се убрзо: то није било чудови те него један велик, ут пас који се провлацио кроз д бунје, до ао и легао управо под дрво на којем је јадни витез седео и дрхтао. "Аха", помислио је, "то је морски пас стра ног чудови та, али он ипак није прона ао где сам се сакрио". И јо се ви е сти а, презнојавајуци се од страха. Поло ив и главу у принцезино крило, млади витез је за то време спавао. Она није имала срца да га буди, јер је сматрала да му је, после тако те ке, лјуте борбе, потребан одмор. Него скине с прста златан прстен и уплете му га у златну косу. Седела је мирно и оци јој стално поциваху на лепом младом човеку, све док се није пробудио. Она је мислила како сад не мо е ви е бити друкције него да је млади витез поведе куци, у двор, где це се обелоданити све ла не победе витеза Реда. Али цим је отворио оци, младиц јој реце да сад то не мо е учинити. Он мора вец овог часа похитати к месту на којем се растао с братом, јер сад је управо година дана откако су се растали. Она нека се сматра нјеговом вереницом и нека га цека годину дана, а он це се дотад вратити и све разјаснити.

Потом исеце из глава свих девет језика и метне их у бисаге, заједно с других девет од јуце и прекјуце, зовне зви дуком копца и пса, уседне на конја и одјезди.

Кад је пса нестало и свуд унаоколо завладала ти ина, обриса витез Ред зној с цела и осмели се напослетку да сиде. Опрезно се закланјајуци иза дрвета, при унја се к месту одакле је с обронка могао посматрати обалу. Виде морско чудови те где ле и потрбу ке, трупином на землји а ногама у води, с главама поодсецаним и расутим око нје на землји.

Затим му падне у оци принцеза, ведро и цила како само мо е бити, и к томе јо и сасвим сама. Ко био да био онај то се борио са чудови тем и убио га - овде га ви е није било.

Кад се витез Ред у све ово доволјно уверио, вратила му се опет храброст те похита да, као и претходна два дана, примора принцезу на безусловно цутанје и на заклетву да це потврдити како је он тај који је чудови те убио и нју тиме спасао. Она на све то одмах и пристане, јер је нјен спасилац оти ао, те јој не би ни та користило да прица не то друго него то је витез Ред хтео. А непоколебљиво је веровала у то да це прави спасилац опет доци и да це тада изици дело на видело.

Потом витез Ред оде по златна кола и врати се с возарем, слугама и јахацима, покупи свих девет глава морске немани и нјима као венцем окити кола. Принцеза уде у кола, а вцтез Ред јаха е са стране гордо и коцоперно. Тако уде у град, где се вец поцело помало страховати то их тако задуго нема да се врате, и сви становници у граду били су се слегли пред градску капију.

Кад је поворка стигла у град и лјуди видели принцезу где неповредена седи у колима и маханјем главе поздравља свет десно и лево, усхиценје лјуди доде до врхунца. Клицало се непрекидно принцези и витезу Реду, принцезу засипаху цвецем а витеза Реда од главе до пете закити е венцима зимзелена и цвеца.

Стигав и у двор, исприца витез Ред своју приповест о томе како је данас дотукао грозно морско чудови те, убио га, и тиме спасао принцезу и целу землју. Јо то веце извр и се свецани цин нјегове веридбе с принцезом а у исто време и прогла енје витеза Реда за наследника престола. Пило се у здравлје вереника, а у граду, као и у свој кралјевини, палиле се ватре радости и веселја. Принцеза је пристајала на све; поставила је само један услов: да се цин венцанја обави тек идуце године, о годи нјици нјезина спасенја. Кралј одмах одобри да буде тако како му кци ели, те и витез Ред мораде на то пристати.

Млади витез, победник чудови та, са копцем и псом јездио је у то време на своме вранцу к месту у уми где се пре годину дана растао с младим братом-близанцем. Наде на липи оба но а и виде да је братов исто тако сјајан као и нјегов, то је знацило да је ив и да му је добро. Виде и то да брат мора бити да је тек недавно био и сам овде, да погледа како је с

нјеговим но ем; то се лако могло познати по усеку испод но а у кори дрвета. Тога ради крене далје оним путем којим му је по ао брат кад су се били растали, и тако је и ао од града до града и из једне землје у другу, али нигде ни да га види, нити да та цује о своме брату-близанцу. Тако је протекла цела година. Сад је морао похитати да уговорена с принцезом дана буде у престоници нјена оца; заиста и стигне тамо управо на дан своје победе над морским чудови тем.

У ав и у град и пролазеци улицама, виде да су све куце укра ена цилимима и венцима, гостионица спрам двора у којој је лане провео три дана исто тако као и све друге, сам пак двор као да је сав био застрт скерлетом оп ивеним златним нитима и укра еним златним ројтама.

Уде у своје старо конаци те, где добије исту собу коју је лане имао, и запита гостионичара та ли се то догада у граду те је овако окицен.

- Видео сам многе витезове и землје - реце му - али јо нигде нисам био где се увек де ава не то тако особито ва но. Кад сам пре годину дана боравио овде, све су куце биле застрте црним и требало је борити се с морским чудови тем. Ове године све је застрто црвеном цохом и укра ено златом и цвецем. та је то сад?

Гостионичар му на то исприца надугачко и на ироко та се све догадало у граду откако је он оти ао. Данас се, реце, витез Ред венцава с кралјевом јединицом церком, коју је спасао из канд а чудови та.

- Е, онда да попијемо боцу вина у здравлје младенаца! - реце страни витез.

Гостионичар донесе из подрума боцу вина и натоци витезу и себи.

- Не прија ми ово вино - реце витез окусив и га. - За кралјевом трпезом пије се данас јамачно болје вино.

- Верујем да се тамо пије много болје вино - реце гостионичар. - Али како да га цовек пије кад није тамо?

- О, моци цемо га убрзо пити и овде! - одговори витез и звизне своме копцу. Кобац му одмах слети на раме и витез му тихо не то про апце, на то птица излети кроз прозор, одлети у двор и улети у дворану витезова, у којој су све званице седеле за трпезом младенаца. Тамо слети принцези на раме; она га одмах познаде, јер га је пре годину дана видела доле на морској обали, и узме га миловати и тепати му.

Одједанпут дохвати кобац клјуном пехар вина који је био пред принцезом, излети с нјим кроз прозор па преко у гостионицу, где је витез седео с гостионичарем. Витез натоци одмах обадве е и они искапе кралјево властито вино у здравлје младенаца. Гостионичар мораде признати да тако добра вина јо никад у своме веку није пио.

И јако вино удари гостионичару у главу те реце:

- Ех, кад би нам допало и мало слатких колаца с кралјевске трпезе овог свецаног дана! То би се одлично слагало с овако сјајним вином.

- Имацемо их убрзо - реце витез, призове пса и тихо му не то апне.

Пас одмах потекне па право преко у двор. Пред дворском капијом хтедо е га задр ати стра ари, на степеницама дворски слу ителји, а вратари пред дворанама, али он одгура од себе и стра аре и слу ителје и вратаре као да их уоп те нема и утрца право у дворану витезова, приде трпези младенаца и тамо поло и главу у крило принцезе.

Младо енја скоци са столице као да га је ујео отрован паук и крикне:

- Ху, па то је морски пас!

Али му се принцеза насмеја подруглјиво, помилова пса, кога је исто тако као копца добро познавала, и реце:

- Нјега зове морски пас? А он је, види , сасвим добар, питоми дански пас. Па зар ти да се пла и таква пса, ти који си савладао морско чудови те с девет глава?

Сви који су били за трпезом стадо е се на то смејати и витез Ред седне опет за сто, али се сав тресао од страха. Јер и он је одмах познао пса који је тада, пре годину дана, ле ао под истим оним дрветом где је он седео.

Одједном цапи пас зубима сребрну котарицу са слатким колацима то су стајали пред младенцима, истрци из дворане, па с котарицом низ степенице и кроз дворску капију право преко у гостионицу, где му је господар седео с гостионичарем и пијуцкао.

Сад је принцеза знала да је нјен истински, прави спасилац негде у близини, али је про ло јо неко време пре него то га је могла видети.

Било је тако уде ено да по подне, после руцка, сви градани смеју и, ако буду хтели, могу доци у двор да поздраве младенце, честитају им венчанје и по еле срецу. У једној дворани, кроз коју се морало проци да би се до ло до младенаца, поредано је, као на изло би, на осамнаест копалја осамнаест натакнутих глава морског чудови та то их је витез Ред на обали покупио.

Тако после подне преде преко у двор и млади витез с гостионичарем, и кад су пролазили кроз дворану у којој су главе морског чудови та биле изло ене, приде им и, разјапљујуци једно за другим дрела на главама морске немани, запита гласно да су сви могли цути:

- А где су им језици?

Лјуди који су чули та пита млади витез, приду бли е главама морског чудови та и поце е загледати у целјусту: доиста, у нјима није било језика.

У том тренутку наде се тамо и витез Ред те реце:

- У тим главама никад није ни било језика, јер чудови та немају језике.

- Занимљиво је да у целјустима постоје корени језика - узвикне страни витез - а ево и језика који управо ту пристају.

И то рекав и, извади принцезину марамицу у коју су језици били замотани.

- Нека сад свако сам суди - реце - ко је чудови ту одрубио главе: да ли онај ко им је исекао језике, или онај ко им је донео овамо главе без језика и тврди да их у главама чудови та никад није ни било.

На то настане велика узбуна и сви лјуди у дворани придо е главама немани и цудеци се утврди е да језици потпуно тачно пристају сваки оној глави из које је исецен. Напоследку доде у ову дворану и краљ са кцери, невестом. Цим принцеза угледа страног витеза, притрци му и загрли га узвикнув и:

- Овде је онај који ми је спасао ивот и који се сва три дана борио с морским чудови тем!

И онда исприца до ситница како ју је витез Ред свагда остављао саму кад се опасност прибли авала, а врацао се тек тада кад је минула; како јој је онда претио да ће је убити, ако не буде хтела да прецути истину и не потврди све нјегове ла и.

- Овај страни витез - рекла је далје принцеза - са својим копцем, конјем и псом три дана се борио са чудови тем и треци га дан убио; моја је марамица у којој су били завијени језици, исечени из глава немани; ево на нјој извезено моје име с круном! И кад је трећег дана одрубио чудови ту свих девет глава, ја сам младицу уплела у косу свој прстен од злата - ево га, овде је! - и показа краљу прстен у вितिцама вите евим.

Није ви е било никог ко би посумњао у истинитост нјезиних реци, и витез Ред, хтео-не хтео, мораде и сам све признати. Краљ нареди да га одмах окују и по алје неколико слугу с нјим у уму да им пока е дрво на којем је седео за време борбе с морским чудови тем. Слугама је потајно наредено да га одмах о то дрво и обесе, то они најсавесније и извр и е јо те вецери, тако да у овој приповеци неће ви е бити реци о витезу Реду.

Тада се извр и на двору истински цин венцанја, јер је до ао прави младо енја, и свецано се прослави свадба. Стари краљ, вец уморан од владанја, одрекне се престола и прогласи младог витеза за краља земље, позивајуци градане да му буду верни поданици. Све је ово примљено у земљи с највећом радо цу и веселјем, а најрадоснији и најсрећнији од свих били су млади супру ници.

Али то јо није крај приповетке.

Одмах после венцанја крену краљевски младенци на пут по земљи од града до града, јер је требало да се нови краљ то подробније обавести о приликама у др ави цији је владалац постао, прими изјаве оданости својих поданика и саслу а нјихове елје и молбе. Потрајало је ду е време док се краљ с краљицом није вратио у престоницу.

Тад се вец прве ноци догоди да један петао доде управо под прозор нјихове ло нице и поцне кукурекати, и то непрекидно, тако да ни краљ ни краљица нису могли ока склопити. Млади краљ је устајао неколико пута да би га отерао далје од прозора, да не цује кукуреканје, али цим би се вратио у ло ницу, ево одмах и петла под прозор. И тако је било целе ноци.

Идуце ноци исто тако: петао се сместио под прозор и само кукуреце, не дајуци се отерати. То се поновило и треће ноци: петао се раскукурекао управо пред прозором, сад много горе и буцније но прве две ноци.

Тад млади краљ реце краљици:

- Ово не мо е бити обицан петао; иза нјега мора да се крије не то друго. Мо да ми је брат у опасности, и на овај ме нацин позива у помоц. Морам поци за петлом да видим та је то.

Поздрави се са еном, опа е мац, позове копца и пса, уседне на вранца и одја е. Стално је цуо пред собом петла, који је, кукурецуци, трцао пред нјим, од д буна до д буна, од стабла до стабла. Тако је до ао у уму то се протезала до морске обале; идуци за петловим кукуреканјем, про ао је уму и избио на обалу, и то ба на оно место где се борио с морском немани.

Али он нит је познао то место нит је уоп те видео да је на обали, мада је из двора по ао кад је вец поцело свитати. Јер свуд око нјега била је пала тако густа магла да није могао видети куд иде, нити је знао да ли је пред нјим земља или вода.

Цим краљ доспе до овог места, нестаде петла и ни са које стране није се цуло нјегово кукуреканје. Због тога је сматрао за најбоље да види како би се вратио куци. Одједном цу у близини некакав тихи ум, потера конја у том правцу и наиде на некакву ру ну стару ену са врецом на ледима: не то је тапом цепркала по песку.

Краљ је запита ко је она и та ради овде тако рано.

- Ах, ја сам ти једна сирота, стара ена, напу тена и без деце-одговори му она-и долазим овамо да помало прикупљам кости. Али једва да могу вуци саму себе, а јо манје носити терет у вреци. Ако си прави витез, помоци це старој ени и пристати да ми твој конј понесе врецу до мојег стана.

- А где ти је стан? - упита је краљ.

- О, одмах ту близу - одговори ена. - Ја цу поци напред и показацу ти пут, ако ми заиста допусти да ми твој конј понесе врецу до куце.

Краљ скоци с конја и баци му на леда врецу, коју ба није било лако подици и из које је био задах трулих костију. Ена поде напред и право у море. Удари тапом по води и промрмља:

- Стаза пред нама, море за нама!

И одмах буде стаза по сувој земљи, али само туда куд су пролазили она и краљ, који је водио конја за узду, и пса, који је и ао устопце за конјем. Иза њих, као и са обе њихове стране, било је дубоко море. Магла се није дизала: била је тако густа да се ни прст пред оком није могао видети. Краљ са ивотинјама и ао је за еном, не знајуци камо иде, ни куд води овај пут.

И ли су све даље, а никако да стигну до старицине куце.

- Куца ти није ба тако близу - реце краљ.

- Ево, ево, тек то нисмо стигли - одговори ена.

И доиста није дуго потрајало кад стиге е до једног великог брда усред мора. Ена удари тапом по њему, брдо се отвори и они удо е у велику, камениту собу; насред собе горео је на поду грдно велик панј.

Краљ скине врецу с конја, огледа се по соби и реце:

- Но, то је стра на ватра. Да не пеце на њој лјуде?

- Ах, не, нипо то - одговори ена. - Него тако старој ени као то сам ја увек добро долази мало топлоте. Затим и цупа влас с главе и реце краљу:

- Метни ову влас на конја, па це се смирити. Инаце це ми развалити собу сталним ударанјем ногу о под.

Он јој испуни елју и конј се заиста смири. Краљ је сасвим прецуо како је ена при том промрмљала:

- Остани тако прикован, ово ти били окуви! Затим пру и краљу другу влас с главе и замоли га:

- Узми ово и метни на пса. Гледа ме тако зло; бојим се да це ме ујести.

Краљ јој испуни и ту молбу; пас одмах ле е и остане тако ле еци мирно. Ни сад краљ није цуо како је ена промрмљала исте реци као и за конја.

Потом ена и цупа трецу влас с главе, пру и је краљу и реце:

- Буди добар па баци ову влас на свога копца. Стално леце по соби и пла и ми пилице.

Краљ учини тако, док је она и сад промрмљала исте оне реци, а кобац сео и смирио се.

Онда му реце:

- Покри овом власи балцак својег маца. Бле ти, те ме од његова блеска боле моје старе оци.

И то рекав и, баци му влас с главе на златан балцак и промрмља као и дотад оне исте реци.

Краљ помисли да ова ена није при здравој памети, али се није бојао ни ње, нити било кога другог. Хтеде да мало разгледа ово чудновато место на којем се на ао.

Ена се тада усправи: била је велика као куца и у асна на поглед. Стаде да вице:

- Сад цу да ти платим за то то си ми убио мога красног сина. Сваке ноци морам одлазити тамо на обалу да сакупљам његове кости и муцим се како да их све надем и донесем, да бих га могла о ивети.

Тада краљ увиде коме је до ао у госте. Ма и се маца и викне свој стари ратнички поклиц:

"Копце, конју и псу, јури на њу!"

- Охо, вите е! Власи су се претвориле у окове и зато ти твоје ивотинје не могу ви е помоци!

- цика е ве тица подругљиво.

Мац се није дао извуци из корица, а ивотинје остадо е непомицно на својим местима. Онда ена удари краља тапом: он паде и био је мртав као камен. Она га одгура у дубоку пецину испод пода, а ивотинје остави тамо где су биле приковане.

За то време млада краљица је чекала из дана у дан да јој се врати му и краљ, али се он не враца е. Тако су пролазиле седмице, пролазили месеци, а њега нема те нема. Послани су лјуди на све стране, али свуда исти одговор: нико га није видео. Тако је она у алости седела у двору, али и са надом да це се њен јунак и краљ изненада вратити једном куци.

Док су догадаји овако текли, млади брат-близанац, који је био оти ао на други крај света и много та до ивео, поде по други пут у ону уму да, по утврдену договору, види у какву се станју налази братов но . Јо није била протекла година дана откако је тамо био последњи пут и на кори липе засекао знак испод братова но а, који је тада сијао исто онако цистим сјајем као кад је у липу први пут био забоден. Али кад га је сад извукао, виде да је скоро сасвим зардао. Цинило се као да је биб замоцен у крв и тако остављен, а само један делиц на њему бле тао је негда њим сјајем.

Он тада поде истим путем којим му је и ао брат кад су се били растали. Јездио је то је бр е могао од града до града, из једне земље у другу, док није стигао у престолни град, где му је брат био краљ.

Кад једног дана пред веце ујаха у тај град на свом вранцу, откривених златних увојака, са копцем на рамену и великим утим псом за конјем, примети одмах како лјуди на улици застају да га поздраве и гледају за њим, а други, који су се налазили код куце, прилазе прозорима,

отварају их и ма у му на поздрав.

Знао је да он и брат му близанац лице један на другог као две капи воде једна на другу и да су им и ивотинје тако потпуно налик једна на другу, те по овим поздравима грађана оцени да му брат у граду мора бити да је не само добро знан него и веома омиљен, јер сам у овом крају јо никад није био.

Отпоздрављао је свима редом и с па њом дојахао до кралјевског двора. Цим га угледа е пред собом, војници--стра ари пред дворском капијом узбуне стра у, прискоци, епуреци се, вајцарац са златом оптоценом палицом и урно отвори капију.

Било му је јасно да мора бити да му је брат овде код куће, и тако уја е у дворско двори те. У трен ока прискоце конју ар и дворске слуге, прихвате му конја и одведу у стају; лакеји на степеницама кланјаху се пред њим, хитајуци да му поотварају врата једна за другим, док није доспео до дворане младе, лепе кралјице.

Цим га је кралјица угледала, прискоци му с криком радости, обисну му се о врат и засу га питањима: где је био тако задуго? - та вец је пуна три месеца дана откако је оне ноци одјахао, гонечи петла који им је кукурекао пред прозором. Да ли га је ухватио? Да ли је дознао тогод о своје брату-близанцу, и је ли га затекао срецна, здрава и у ивоту? И тако јо много других питања то су јој излетала из уста као у једном даху. Онда узме миловати његова копца, гладити му пса и питати за конја, рекав и му да после њега најви е воли његове ивотинје, које су му помагале приликом њезина спасавања из канд а морског цудови та с девет глава. Тако је из њезиних уста дознао онолико колико му је било потребно да зна. Али јој се ипак није открио ни рекао да јој није му , него девер. Каза јој само толико да је мртав уморан и ели да се одмори; сутра це јој одговорити на сва њезина питања, јер би то било премного да јој све исприповеда ове вечери и ноци. Брат му је, реце, здрав и цио, а он сам да је радостан то види да је и она здрава.

Онда она навали да се нецим као вечером зало и и потом га одведе у кралјевску ло ницу; он одмах приде постелји и ле е, извукав и пре тога из корица свој блистави, о три мац и поло ив и га насред постелје. Затим се обрте и уцини као да је од умора и изнурености утонуо у дубок сан.

Легне и кралјица поред њега, али не заспа. Осецала се срецном и пресрецном то јој се вратио волјени господар и му после дуга и јамацно опасна пута на који је по ао. Радовала се његовој среци, а радовала се вец сада и томе то це јој сутра, кад се буде сасвим одморио, исприцати до ситница све то је до ивео и уцинио за ово дуго време у којем она само то није умрла од силне це ње за њим.

У неко доба зацује петлово кукуреканје под прозором. То је, помисли, онај исти петао који ју је муцио пре четврт године и измамио јој му а из постелје и из куће. Била је задовољна то је он сад утонуо у тако дубок сан те га не цује.

Али онај кога је она др ала за му а није уоп те спавао. Он је само ле ао ослу кујуци. И кад је после у бесаници зацуо петлово кукуреканје, скоцио је из постелје, брзо се обукао, метнуо мац у корице и опасао га.

- Ах! - узвикну кралјица - валјда неце опет јурити за петлом? Зар ти није вец рекао то је имао да ти ка е?

Али јој он одговори да по сваку цену мора изици и потеци за петлом. Она не треба да страхује, јер це се он ускоро вратити. Затим истрци из собе, па у стају, уседне на свога вранца, па с копцем и псом појури за петлом у ноц.

Петао није престајао кукурекати и трцао је стално пред витезом, а он јурио за њим. Пројахао је истим путем којим и брат му пре четврт године и у свитанје пре ао уму и доспео на обалу. Тамо петла нестане и он у густој магли наиде на ону исту стару ену, која је носила врецу и цепркала по песку.

Укратко рецено, с њим је све било онако исто као раније с његовим братом: ена га је замолила да јој конј понесе врецу до њезина стана и он јој уцини по молби. Она поде напред право у море промрмљав и:

- Стаза пред нама, море за нама!

Тако доду до брда у мору и уду у камениту собу у којој је, у средини, на поду горео грдно велики панј.

Тада и он реце као то је рекао његов брат:

- То је у асна ватра; пеце ли на њој лјуде?

- Ах, не, нипо то! - одговори му ена. - Али овако старој ени као то сам ја увек треба мало топлоте.

Затим и цупа цетири власи из косе и да му их молеци га да их метне на конја, на пса, на копца и на сјајни балцак својег маца. Он прихвати њезине власи и побаца их у ватру једну за другом. Тада се ена усправи, да се могло видети како је то била опака ве тица. Узме се кезити и викати промукло:

- Сад сам те ухватила па це се и ти сруцити у пецину за својим братом, који је убио мога лепог сина. Сваке ноци морам одлазити на обалу да тра им и сакупљам његове кости док их не будем покупила све да га онда опет о ивим.

На те нјезине речи потегне витез мац и викне својим ивотинјама: "Копце, конју и псу, јури на нју!"

- Охо - узвикну стара ве тица подругљиво - власи су се претвориле у окове и зато ти твоје ивотинје не могу ви е помоћи!

- О, могу, могу - одврати јој витез - јер су власи сагореле! - И то рекав и, насрне на нју са ивотинјама, и нјегов блистави мац поцне јој зви дати око у ију.

Тада стара ве тица постаде одједном смерна и покорна и узме га молити и преклинјати да јој по теди ивот.

- Одмах да ми доведе брата ива, здрава и цила као то је пре био! - нареди јој витез.

И ена му сместа донесе из пецине кралја, нјегова брата, и по кропи га са неколико капи воде ивота то ју је др ала у једној малој боци. У истом трену кралј о иви, позна и поздраву брата.

- Уклони окове с нјегових ивотинја и маца! - нареди јој витез далје, и она одмах тако и учини.

- А сад нас преведи преко мора донде одакле смо по ли! - заповеди јој, додав и:

- Поди напред!

Тада браца виде е како се пред нјом ствара стаза као мост преко мора. И ла је напред, како јој је наредено, ударала тапом по води и мрмљала:

- Стаза пред нама, морезанама!

И браца на конјима и са својим ивотинјама преду преко мора. Млади брат јахао је устопце за ве тицом. И кад сви срећно стиге е на обалу одакле су били по ли за нјом, потегне млади брат мац из корица и једним ударцем одруби

ве тици главу и остави је да буде храна морским рибама, птицама и дивлјим умским ивотинјама.

Сад два брата-близанца поја у конје и крену далје кроз уму. Много су имали да прицају један другом о свему оном то су до ивели за време дугих година откако су се растали.

Млади витез исприца тада кралју и то како га је на ао, како је примљен у нјегову двору, где су сви у нјему гледали свога господара и кралја - који им је, на нјихову тугу и аlost, био одједном нестало - како је провео ноц у кралјевој постелји поред нјегове ене, кралјице. Али кад му је то исприцао, букне у младог кралја такав бес лјубоморе да потегне мац и прободне нјим брата тако да мртав падне с конја.

И онда ободе свог конја и појури преко дрвља и каменја, не знајуци куд иде, док му је пас трцао за нјим завијајуци. Одједном кобац, који му је седео на рамену, поцне говорити:

- Иди куци, иди куци!

На то кралј опусти конју узде и убрзо се нађе у двору. Тамо сја е, остави слугама да му одведу конја у стају, а сам се полако попне уз степенице и уде у кралјицине одаје.

Кралјица му весело похита у сусрет, али је он ни не погледа нит и та одговори на нјезина многа питања. То није слутило ни на какво добро и она лако увиде да му се или догодила каква несрећа или мора бити да је болестан, и зато га поведе у ло ницу, где се кралј, не изрекав и ни једну рец, баца одмах на постелју.

Кралјица му тада реце:

- Ипак ми на једно питање мора одговорити: за то си ономад у ноци поло ио између нас усред постелје свој блистави о три мац? Јеси ли хтео да ме нјим убије ? О, да си бар тако и уцинио, не бих те данас могла видети оваквог какав си ми сад!

Тада кралју севне пред оцима како му се дивно и верно понео брат и јо му после и ивот спасао - а он, кралј, онако му се за све то оду ио! Скоци, загрли кралјицу, не изуштив и ниједне речи, потекне к вратима, па у стају, уседне на конја и одјури с копцем и псом.

Потера конја право у уму до места на којем је извр ио грозно дело: тамо му је у крви ле ао на земљи брат, хладан и мртав. Нјегов пас цуцао му је цело главе, конј стајао крај ногу, а нјегова копца је нестало.

Кралј скоци с конја, баца се на братов ле и зариде. После опет скоци, извади мац: хтеде се набости на мац да поде за братом у смрт. Тад наједном зацује некакво зујање у ваздуху: то је братов кобац слетао с малом боцом у клјуну а водом ивота у нјој, то ју је донео из оног царобног брда у мору. Јо слецуци, узвикивао је кобац:

"По кропи га овом водом, по кропи га!"

Кралј му узме из клјуна боцицу, попрска свом водом из нје братов ле и о иви га: устао је цио и ведар и ивлји но икад.

Сад кралј загрли брата и скру ено га замоли да му опрости то је имао тако мало вере у нјега и то није савладао у себи наступ срд бе, и брат му опрости.

Потом браца-близанци оду заједно у двор; кралјица дозна тада све појединости про лих догадаја и постане опет ведра и весела као то је била. И како је др ава била, у ствари, нјезино наследство, предло и да млади кралј дели власт с братом, па це тако заувек остати заједно. Кралј на то радо пристане.

Убрзо се млади брат о ени принцем из једне друге кралјевине, а онда браца-близанци доведу к себи старе родителје, те ови проведу остатак ивота код својих синова близанаца

у родителјској срећи, у сјају и господству.

Као кралјеви, браћа-близанци владали су земљом у истински братској слози, а њихове жене, кралјице, одлично су се слагале. Њихова деца волела су се као да су од једне мајке и од једног оца.

И то је крај приповетке.

(Данска)

ЗМИЈСКА НЕВЕСТА

Били једном човек и жена и имали три кћери. Кад девојке порасте, поце мати размишљати о њиховој удаји па оде врацари да је упита кад и како ће се кћери удомити. Врацара јој одговори: "Старије ће ти се доцније удати, али ће најмлада поци ускоро за змију." Мати се због тих речи наљути на врацару тако да јој не даде сребрни талир, а била је бесна и на саму себе то је и отишла таквој врацари.

Кад једног дана девојке одоше да се купају у језеру, смота се на халјинама најмладе змија, па реце: "Нецу сици са твоје одеце све док ми не обеца да ће се удати за мене". Та је умела да уради једна девојка? Гола није могла поци куци и зато обеца змији да ће јој бити жена. Старије сестре се обукоше и подоше, а она постаја још мало у води, а онда виде како се змија одмотава и отпуза са њених халјина. Трећег дана после тога, кад никог старијег не беше код куце, доде змија, узе девојку за руку и одведе је.

По то је једну годину живела са њом, роди девојка кћер која је била лепица и од мајке - праве лепотице. Змија-му имаде и под земљом лепу куцу, а сама је постајала наоцит млад човек цим би свукла змијску кошу са себе. Проде и друга година и млада жена роди још једну кћер, опет необично лепу. Током треће, односно четврте године роди се и трећа кћер, можда најлепшица. Сем тога, све су девојчице биле и необично умилјате и паметне.

Када мало порасте, упита је једном мајку: "Мајчице, свако обилази баку и деду а ми не знамо да ли их имамо!" Мајка им одговори: "Имате их, децице, али их не можете посетити, јер ни сама нецу никад моћи да одем тамо одакле ме је вај отац одвео".

Док је то говорила, облила је сузе тако да и кћери поце плакати. Ето, такав разговор се водио још неколико пута између мајке и њених кћери и тада би мати деци оног дугонје од змије прицала и о томе да на земљи, горе, постоји свет у ком живе њихова бака и дед. После тога поце и деца непрекидно салетати мајку да замоли оца за допуштење да посети деда и баку. Једне вечери, тек то се отац вратио куци, изложи му жена децу молбу па је и сама подупре говореци: "Допусти ми, драги мушо, да само једном посетим родителје, остарели су сад већ па зашто да оду у гроб са тугом у срцу, а сем тога и ја ћу пресвиснути од чежње да их видим!" Змија пристаде и испуни жени и кћерима молбу. Оне се брзо спремише, а отац реце да ће их испратити преко мора па их одмах постави све четири себи на леда и заплива, извијајући се као то змија и ради кад плива. Кад их изнесе на обалу, поци он жени: "Кад се буде врацала и стигне на морску обалу, запевај:

Витка змијо, и тава, спреми ладу, развиј једру И повези миле своје Синјим морем, куци њиној!
Тада ћу ја доци и пренети вас куци, као што сам сад учинио."

Путем опомену мати кћери да на питање деде и баке не одговарају ништа о томе где живе нити ко је њихов отац: "Ако би стари или мако други питао, реците: живимо као и остали свет и имамо оца бакако и сви други на земљи."

Отац и мати се силно обрадоваде кад после толиких година виде и кћериву и здраву. Кад је родителји упита где је и како је досади живела, кци им кратко одговори: "Живела сам са својим човеком, али тамо где сам живела, ви не можете стићи." Дед узе најстарију унуку у руке, изиде из куце, и умилжавајући јој се, упита је:

- Душце, реци ми како живите и какав је вај отац?

- Децице, живимо као и сви други и имамо оца као и овај овде свет - одговори девојчица.

Дед узе другу унуку у крило, умилжава је јој се, па ће јој реци:

- Церцице, ка и ми како ивите и какав је ва отац? Дете одговори:
- Па, ивимо и имамо оца као и сви други овде. Онда дед узе најмладу унуку, дакле најглупљу, изнесе је напоље, умилјава ејој се, па је упита:
- Церцице, реци деди како ивите и какав је ва отац? Дете обави своје руцице деду око врата па поце прицати:
- О, дедице, код нас се лепо иви, јела и пица имамо доволјно, али на отац није као други оцеви. На отац је једна велика змија - кад оде па се куци врати, пузи преко стола увијајући се да све посуде и каике звоне. Куца нам је дубоко испод земље; из нје нас је отац изнео на море, а ми смо се све посадиле на његова леда, па нас је дуго, врло дуго носио преко мора док нас није довео на земљу. Ту нас је оставио, а мајци је рекао да запева, кад се вратимо, овакву песмицу:

Витка змијо, и тава,
Спреми ладу, развиј једро
И повези миле своје
Синјим морем, куци нјиној!

У старцу узавре крв кад сазнаде да је проклета змија преваром узела његову кћер за ену. Напуни пуку сребрном сацмом и одјури на обалу мора, па запева:
Витка змијо, и тава, Спреми ладу, развиј једро И повези миле своје Синјим морем, куци нјиној!
Сакри се иза буна и цекае. Не проде много времена а на води се појави велика змија, која је, усправљене главе, пливала према обали. Стари нани ани право у главу - бум! опали пука, а од велике змије не остаде ни та сем кое која се нјихала на таласима.
Кад кци проведе неделју-две у посети код родителја, спреми се једног дана и поде са децом куци. Стигав и на морску обалу, заустави се она и запева:
Витка змијо, и тава, Спреми ладу, развиј једро И повези миле своје Синјим морем, куци нјиној!

ена дуго цекае, па кад примети да је цео видик тих и без иве дуе, запева јо једном, али опет се ни та не појави, све бејае мукло, а море мирно као огледало. Сад мати схвати да се не то морало десити, па поце питати церцице: "Мо да сте неком говориле о свом оцу?"
Најстарија одмах спремно одговори: "Нисам ником ни та рекла. Деда ме је узео у наруцје, одвео из куце и заиста ме много испитивао". И среднја одби да је иком и та рекла, али најмлада признаде: "Дед је и мене узео у наруцје, изнео ме напоље, умилјавао се и о свему се распитивао, а ја сам све и исприцала и рекла где ивимо, како ивимо и ко је на отац."
Уцвелјена ена стаде плакати и нарицати док се на крају не претвори у брезу трепетлјику на мору. Најстарија кци се обави као кора око нје, среднја постаде сполјна бела коруба, а најмлада, она то је била главни кривац, претвори се у трепераво лице на белој кори.
Тако остадо е до дана дана нјег.

(Естонска)

БАЈКА О ОРЛУ

Ми и сеница ре или једном да засеју нјиву. Посејали ра и она је одлично понела. Кад сти е

јесен, по нјели ра срповима, повезали је у сноплје и сло или у крстине.
Кад се ра осу ила, одне е сноплје на гувно. Сутрадан подели е зрна, све зрно по зрно,
једно једном, друго другом.

Али кад подели е сву ра , једно зрно претеце. Суцуци бркове, ми це сеници:

- Ти си појела једно зрно, иначе не би једно претекло. Сеница се на то наљути и зацвркута:

- Сам си појео то зрно.

Али ми не хтеде да прими кривицу на себе, него и далје опту ива е сеницу.

Сеница се јо ви е разљути те зацици:

- Ако сам га ја појела, онда да заратимо! Нека доду све птице да ратују на мојој страни.

И тако се због једног јединог зрна ра и изроди рат између птица и четворно аца.

Скупи е се велике и мале ивотинје и дивлје звери, а од јата разних птица није се видело сунце.

Настаде тада стра но урланје и завијанје, а перје је летело на све стране. Тукли се, тукли,
тукли дуго, али ни једна страна не могаде да победи.

На крају долете огроман орао те се и он уме а у битку. Уз његову помоћ победи е птице, а
звери, раздерана и поцупана крзна, подвив и репове, побего е у своје уме главом без
обзира.

За време битке један медвед ипак некако успе да уједе орла за крило, те се он, ранјен, спусти
на велику брезу крај неке колибе.

Цовек који је ивео у овој колиби, у свитанје зоре крену у лов па спази на брези огромну
птицу. Помисли да то даво седи на дрвету, те опали из пу ке. Орао ни та не осети, већ само
окрену главу и лјутито погледа цовека.

Цовек приде бли е и опали јо једном, а орао опет само покрену главом: сацма му није
на кодила.

Цовек сасвим приде брези и пу ка пуце по треци пут.

Тада проговори орао:

- За то пуца на мене? Какво сам ти зло учинио? Ако си валјан цовек, ти ме скини са ове
брезе, однеси ме куци па ме леци док не оздравим. Твој цу труд стоструко наградити.

Цовек мало размисли, па помо е птици да сиде и однесе је у своју колибу.

Али његова се ена разљути и одмах поце да га грди то је донео у куцу такву неман.

- Она це нам појести све иво у куци - гундала је стара - а какве користи од тога то це
хранити овај гадан кукасти клјун?

- Птица је обецала да це платити за негу - одговори цовек. - Она це нас стоструко наградити
ако је излечимо.

И цовек није обрацао па нју на енине реци, већ је неговао и хранио орла, све док није поцео
да се опоравља.

После месец дана, орао замоли цовека да га пусти да поку а мо е ли већ да лети.

Изидо е на полјану. Орао ра ири крила и поку а да лети, али узалуд: крила му беху јо веома
слаба.

Зато он замоли:

- Храни ме и негуј јо месец дана, па цу ти платити то сам обецао.

Цовек је и других месец дана хранио и неговао орла, иако је сваки дан слу ао грдње своје
ене.

Најзад орао потпуно оздрави, ране му прездрави е и крила оцврсну е па се поце спремати за
повратак у своју земљу.

- Куца ми је далеко - реце орао цовеку. - Заколји јо једну краву из твоје стаје и дај бра на из
амбара. Ја се морам добро најести да бих могао летети до своје куце.

Цовек уради све по његовој елји. Кад птица поједе половину меса и бра на (половину је
оставила за пут), она реце:

- Сада цемо поци на далек пут, седај ми на леда и др и се добро.

Цовек послу а, ухвати се цврсто за перје, па огромна птица узлете.

Летели су, летели, тек орао запита цовека:

- та види испод нас? Цовек погледа доле и одговори:

- Видим како не то сија као сребрни новциц.

- То је море - одговори орао и у исти мах збаци цовека са свога врата.

Цовек полете као стрела нани е; али орао га није напустио, већ је стрмоглаво летео поред
нјега и прихватио свог спасиоца ба када је упао у море до колена.

- Јеси ли се упла ио? - запита орао цовека.

- Толико сам се упла ио да ми је срце стало - одговори цовек. - За то тако сурово поступа са
својим спасиоцем? Замало нисам умро од страха.

А орао реце:

- И ја сам се упла ио када сам, онако јадан и ранјен, стајао на дрвету, а ти пуцао три пута у
мене, али нисам због тога издахнуо.

На то орао опет полете у висине, тако да море поново изгледа е као сребрни новциц. Три пута
је тако збацивао цовека са својих леда у море, али би га сваки пут зграбио пре но то би овај

потонуо. То бе е освета за оно то је цовек три пута пуцао у беспомоћну ранјену птицу.

Летели су све далје и далје, па орао реце цовеку:

- Погледај доле и реци види ли то? Цовек погледа и реце:

- Видим неке дворе од бакра како се пресијавају на сунцу.

- То су двори моје младе сестре - објасни орао па полете доле и спусти се на земљу.

Птица реце цовеку да оде у бакарне дворе и заповеди:

- Када уде и када те запитају одакле долази, одговори да долази из земље Финске. А када те моја сестра запита да ли си јој видео брата орла који је одлетео у Финску да ратује због сенице, немој ни та одговорити док ти не обеца велики бакрац из подрума.

Цовек учини све како му је орао наредио. И заиста, господарица бакарних двора запита:

- Зна ли не то о мом брату који је по ао у рат због сенице?

Цовек јој одговори:

- Ја знам, али ти нецу реци док ми не да велики бакрац из подрума.

- Нецу ти га дати, то је најскупоценија ствар у целом двору - одговори господарица бакарног двора.

Цовек се врати празних руку орлу и исприца све како је било.

- Не мари - реце орао. - Проду ицемо пут до моје средње сестре, која иви у сребрним дворима.

И тако летаху док не долете е до сребрних двора.

Орао нареди цовеку да уде у двор и затра и сребрни котао, али се он и отуда врати празних руку, као и из бакарних двора.

И тако они продуду и е пут док не долете е до златних двора, у којима је ивела најстарија орлова сестра.

Ту цовек најзад доби оно то је тра ио. Господарица златних двора донесе из подрума златни котао и предаде га цовеку, а овај позове орла да уде.

Орао исприца како га је цовек лепо неговао када је био ранјен у крило. Другови, цовек и орао, остадо е ту да се после дугог и те ког пута добро одморе. Да би се оду ила спасиоцу свога брата, господарица златних двора гостила је и нудила цовека то је болје могла.

Медутим, у далекој финској земљи, сеница и ми поново заједно искрци е нјиву и засеја е ра .

Опет изби меду нјима свада због једног јединог зрна које је претекло после деобе. И они опет објави е рат, и опет долете е све птице небеске и дотрца е све звери умске.

Када птице поце е да губе битку, долете соко и позва орла у помоћ.

- Ја никако не могу да подем у тај рат - одговори орао. - Прво морам да вратим свога спасиоца нјевој куци.

- Зар да водимо рачуна о цовеку кад је у питању среца цитавог птицијег рода! - наговарао га је соко.

На то орао остави цовека у златним дворима и опет поде у рат.

Дуго је ивео цовек у дворима, али га елја за куцом није напу тала, те се поце спремати за пут. Орлова сестра даде му доста хране и, показав и руком на запад, реце:

- Ако буде десет година и ао у том правцу, мо да

це стици својој куци.

Цовек поде на запад носеци пуну торбу хране на ледима и златни котао под ми ком.

Пут је био те ак и постаја е све те и, јер је било великих језера, залива и моцвара које је морао да заобилази.

И ао је тако дуго, дуго, док не поце да сустаје под теретом, те у немоћном бесу лупи златним котлом о смреку. ,

У тај трен створи е се пред нјим златни двори и многе слуге.

Тако цовек поце да иви у златним дворима. Заповедао је слугама и разми лјао: "И овде је добро, само да ми је јо ена ту поред мене".

Али вец прве ноци цовека пробуди нека лупа и зацу промукао глас:

- Сместа склони ту своју куцу са моје стазе, ја нецу да обилазим око нје.

Цовек устаде и изиде у двори те да види ко то ди е толику грају. То бе е главом велики зао дух.

Цовек се не упла и, вец га запита:

- Како да преместим своје дворе са твоје стазе? Били су у златном котлу, а ја не знам и не умем да их ставим натраг.

- Али ја умем - одговори зао дух.

- Какву награду тра и за то? - упита цовек.

- Сада нецу никакве награде - одговори зао дух - али обецај ми да це ми дати он" то је било сакривено од ене када си кренуо на пут са орлом.

Цовек размисли тренутак, али се не могаде сетити ницега то је остало сакривено од ене, па зато пристаде на погодбу. Осим тога, би уговорено и то да га зао дух врати у родни крај.

ЗАО ДУХ пристаде да врати златне дворе у котао, а цовек мораде да окрене леда да не би видео како он то ради. Цуо је само неку лупу и звеку злата, и док би лупио дланом о длан,

златни двори били су опет у котлу.

Тада зао дух са страховитом брзином однесе цовека у финску земљу. Постави га на саму меду његове њиве, окрену се и реце:

- Ја сад идем, а ти ће већ испунити оно то си ми обецао.

Кад човек уде у куцу, виде да му је ена родила лепог синцица. Сад се препла и мислеци: "Ала је зао дух био лукав, ето та је било сакривено од ене, обецао сам родено дете злом духу! Али ту се ни та ви е не мо е поправити", правдао се човек пред самим собом. "Сад имам златне дворе, а изгубио сам сина".

Човек опет удари из све снаге котлом о смреку, и опет се, као и пре, створи е златни двори. Тако су он, његова ена и њихов синциц водили безбри ан и весео ивот.

Децак је растао и с временом се развио у лепог и здравог младица.

Једног дана, када је децко напунио еснаест година, оде случајно под прозоре бабе врацаре и удари из але неколико пута тапом у стакло.

Баба врацара се разлјути и поце да вице:

- Иди својим путем, ти то припада злом духу! Разбице ми прозор! Иди злом духу, њему си и обецао! На то децак оде куци и упита оца:

- Да ли је истина то то ка е баба врацара, да си ме обецао злом духу?

Немајуци куд, отац исприца како се то десило. Тада децак стаде разми лјати:

- Болје да сам одем злом духу, и тако морам кад-тад к њему.

Затим поце да се спрема на пут. Опрости се од родителја и крене.

Кад децак сти е у замак злог духа, домацина не бе е код куце. У замку га доцека лепота девојка.

Када девојка угледа младица, узвикну у цуду:

- О, младицу, лепа младицу, за то си добровољно до ао? Када зао дух стигне, он ће те испеци и појести.

- Нека ме поједе - одговори младиц - једном се мора умрети.

- Видећемо - реце девојка - поку ацу то могу да се одавде избавимо.

Уто врата страховито залупи е и зао дух уде у куцу. Погледа испод ока младица и реце:

- Добро је то си сам до ао. Ако уради оно то ти ка ем, мо да те нецу појести.

Затим одведе младица на обалу реке и нареди му:

- До сутра ће подици мост преко реке, без иједног стуба, да могу конји и кола прелазити преко њега.

Младиц се не упла и од задатка, већ оде девојци па јој исприца та му је зао дух наредио.

- Иди спавај, ја цу се већ постарати - одврати му девојка.

Кад младиц заспа, девојка узе из књи нице злог духа књигу у којој је писало како се мо е саградити такав мост. Помоцу царилија из књиге, девојка сагради преко реке мост без стубова, па у свитанје пробуди младица и реце:

- Мост је готов, узми метлу и иди па га помети да даске буду цисте. Кад зао дух доде, мислице да си ба сад посао завр ио.

Младиц узе метлу и оде да помете мост. Када зао дух доде да погледа та је урадио, реце младицу:

- Бице да си паметан момак, кад си успео за једну ноц да сагради мост. Нецу те јо појести, али мора и други посао да уради , а он је те и од првог. Не уради ли, поје цу те. Затим зао дух пру и младицу прегр т ра и у зрну и реце:

- Засеј ово зрневлје тамо на оној њиви, али тако уради да већ сутра од младе ра и буде испецен хлеб.

Младиц прими семе па оде девојци и исприца та му је зао дух наредио.

- Не брини - храбрила га је девојка - иди мирно спавај, валјда цемо се и овај пут снаци.

Младиц се покри преко у ију и заспа, а девојка узе зрневлје у аку, па оде на њиву и позва у помоц лјуде из подземлја.

Притекао народ подземлја у помоц; један је орао, други дрлјао, а треци сејао. Посао је брзо одмицао, и кад су петли закукурекали, ра је већ била зрела за вр идбу, а у зору је девојка већ месила хлеб од нове ра и.

вацуци и млјацкајуци све хлеб, зао дух постави младицу и треци задатак.

- Направи цун - реце он - који ће ици и по земљи и по води и бити бр и од мог најболјег дрепца.

Помоцу царилија из књиге девојка сагради цун који је и ао и по суву и по води.

ЗАО ДУХ ДОДЕ ДА ВИДИ ЦУН И РЕЦЕ МЛАДИЦУ:

- Паметан си ти, цак и паметнији но то сам мислио. Доведи сада мог најболјег дрепца из конју нице па да видимо мо е ли га цамац престици.

Младиц оде у конју ницу и оседла најболјег дрепца то га је имао зао дух. Али га не изведе онамо где је био цун, већ пред капију двора и позва девојку:

- Доди брзо да бе имо!

Девојка дотрца, а младиц је посади испред себе на конја, па као вихор полете е из замка злог

духа.

Кад поодмако е, младиц реце девојци:

- Погледај уназад и реци види ли то? Девојка погледа па реце:

- Цини ми се да видим огроман огњени стуб како јури за нама.

Од силне трке, конј бе е сав у пени и поце да посустаје, те младиц проговори:

- Spreма нам се велико зло, нећемо јо дуго издр ати. Беху стигли на обалу једног језера, кад девојка реце:

- Заустави дрепца овде, ја знам та цемо.

Младиц заустави конја и спусти девојку на земљу, а она махну марамом по ваздуху, те се обоје претвори е у две велике туке и скоци е у језеро.

Одмах затим сти е на језеро зао дух. Он стаде нју ити ваздух па повице:

- Ухватицу ја вас, макар попио цело ово језеро.

И заиста: ле е потрбу ке на обалу језера и поце да испија воду.

Пио је тако, пио, пио, пио, па се од воде толико надуо да је на крају пукао и издахнуо.

У медувремену, девојка и младиц опет се претвори е у лјуде и поново узјаха е дрепца.

Младиц одведе девојку своме оцу у златне дворе, где вероватно и данас иве срећно и весело.

(Финска)

МОРСКИ ЗМАЈ И ЛЕПА ЈОВАНЦИЦА

Била једном церка једног ратара. Куца нјеног оца бе е близу морске обале. Ба та се степенасто пру а е до ивице мора, тик уз воду, веома близу лада. Девојку су звали лепа Јованцица, лепа и све а као зора!

Када се једног дана купала, због велике вруцине која је владала, змај, кралј мора, искрсне пред нјом.

- Јованцице, лепа Јованцице, видео сам те једне пролећне вецери на овој обали; од тог дана сам се залјубио у тебе. Треба да поде са мном до мог дворца. Онде це бити моја једина кралјица.

- Змају - реце Јованцица - ја сам кци селјака, не могу да будем твоја кралјица.

- Јованцице, лепа Јованцице, имам моц над свим водама, па сад, знаци, имам власт и над тобом, јер си у води! Али поди доброволјно у мој дворец, дацу ти гомиле злата и брда сребра.

- Ни за сребро ни за злато неће ме никад имати. Ја сам селјацка кци, како хоће да будем кралјица?

- Мада си селјацка кци, ти си родака дуге на небу! Треба да буде кралјица. И буди то доброволјно, по то ја распола ем силом да те на то приморам.

- Змају, нема моци над мојим срцем. Ја сам сеоска девојка и кр тена ду а. Никад, никад нецу бити змајева ена.

Змај однесе Јованцицу, лепу Јованцицу. Одведе је у свој дворец на самоме дну мора.

Дворец бе е веома леп, од црвеног корала и глатког билјура: да је главом кралј про ао поред нјега, по елео би да уде. А да га је кралјица само издалека видеела, по елела би да у нјему заувек станује.

Али змај не могаде ни та срцу Јованцицином.

- Змају, ми нисмо од исте врсте. Ти ниси кр тена ду а. Твоје злато неће ни та променити, дворец ти неће ни та помоци! Пусти ме да се вратим оцу!

- Неће се вратити оцу! Али моци це преко таласа да јури .

Змај узе златну алку и навуце је на стопало лепе Јованцице, на лепи цланак леве јој ноге.

Сна ним замасима закова алку.

Затим узе златан ланац и прикаци га за алку. И ево лепе Јованцице на ланцу.

Јак као целицна полуга,

танак као једна твоја влас

и дуг, дуг седам стотина милја!

По то је то обавио, змај плјуну на земљу и разгази ногом. Смејао се, како то змај век уме и зна, а затим реце девојци:

- Мој дворец није тамница. Иди и јури морским таласима, целом кралјевином којом владам. Кад буде уморна од трцанја, само реци:

Змају, змају, ланац вуци,

кроз море ме ти довуци! Наци це се у дворцу.

И било је тако како је змај рекао. Али као то се Јованцица заклела, срце јој је остало као и

пре.

Свакогјутра излазила је на морске таласе. Трчала је далеко, седам стотина милја далеко. И јо далје би јурила да је

ланац само био ду и. Но свецери је морала да се врати у дворац.

Најви е је волела да оде и гледа оцеву ба ту: бресквино стабло у винограду, како се надвија над лејама зелене салате, и славуја који му с гранја пева, камен на бунару то га је конопац излизао, грм им иров, на Цвети увек расцветао, и густо бунје орлових ноктију.

"Ах, кад бих икад могла поново да дотакнем земљу! Кад би неки смели младиц успео да ме ослободи, а потом да ми буде сапутник у ивоту! Када бих једне вецери, ослободена ланца, могла да кренем куци свог оца, и пцелама, воцнјаку на ем. . ."

И једне вецери, ба као то је санјарила трцеци поврх прелепог мора, виде како јој се у сусрет креце нека барка.

Каква ли лепа барка, сва од грабовог дрвета, златом оптоцена! У ад јој бе е од црвене свиле, а једра од белог атласа. Нјом управља е син краља Француске, највећег краља на целој свету.

Издалека се Јованцица и краљјевиц угледа е. Изблиза се поздрави е.

Тада је краљјевиц ослови, прозбори језиком умилним као благи звук виолине. Запита је ко је она, како то кораца водом.

- Отац ми је - рекла је Јованцица - ратар и има само мене. Али змај ме је отео са морског ала, са обале ових вала, и др и ме у својој власти, везану златним ланцем за стопало.

На то ју је глас издао. Није могла ви е да говори. Није ни знала оно то су јој оци већ рекле краљјевицу. А пре него то је утонула, ни он није умео да јој се закуне да це ивети једино за нјено ослободенје. Али оци им све исказа е. У том погледу од једног јединог тренутка они су се заувек разумели.

"Знам да цу је волети цак и кад будем мртав, ако је то дато преминулима", говорио је у себи краљјев син. "Она, и ниједна друга, мо е бити моја краљјица. А каква ли ме це нја мори да је поново видим!"

"Моје срце", помислила је Јованцица, "моје срце добро зна да ме он воли. На а судбина је на небу записана. Створени смо да будемо му и ена. Али да ли це то бити на земљи? Ја сам у змајевој власти! . . . Ако ме икад, светлим својим мацем, мој благи пријателј ослободи, ако ме са таласа одведе до ба те мог оца, ја јо увек остајем селјацка кци. Мо е ли ме узети за ену?"

Седам неделја су се тра или. Седам месеци су оцајавали.

Седеци на палуби, на прамцу барке, краљјевиц је пу тао да му оци далеко блуде, између вала и облака:

"Мо да је никад ви е нецу на овом свету видети. . . Кад то помислим, умро бих од алости". А она, кад је ноц про ла, уплицуци косу: "Мо е да се деси да га никад ви е не видим. Нјегову лјубав, нјегово дру тво нецу никад на земљи имати. Бо е мој, бо е мој, како је то окрутно!" Дани, годи нја доба пролазили су, све те и од јада. Змај је стално др ао лепотицу оковану оним златним ланцем за свој дворац.

- Јованцице, лепа Јованцице, неће ли се најзад одлуцити? Нема ти другог удеса, мора постати змајева ена.

- Не знам та ми удес спрема, али знам та ми је на срцу. Змај и ја нећемо никад бити једна иста плот, никада нецу бити змајева ена.

- Ах, Јованцице, одвећ дуго сам те пу тао на ланцу. Мисли ли да ме јо задуго изазива ? Ако хоће јо једном да види ба ту свог оца, већерас, већерас отиди да је види . Иди да види своје последње сунце.

Лепотица крену онамо, ронеци сузе на оба ока.

А на морском алу, ах, одједном угледа краљјевица.

Галопирао је на свом великом белцу, тако горда др анја.

Угледа своју драгану. Потера конја у таласе, полете до лепотице. Да би пресекао змајев ланац, поди е свој мац од светлог целика.

- Ако га једним замахом не пресећете - викну Јованцица - свр ено је са мно, свр ено је с нама! Змај це ме одвуци у свој дворац и никад се ви е нећемо видети.

Тада краљјев син зададе такав силан ударац да ланац одскоци кроз ваздух. Бр е од мунје, зграби он око паса своју драгану, поди е је уза се, узе у наруцје. За трен их белац изнесе на ало.

Ево их на земљи, испод великих борова тамних као језера, али кроз које пролази зрак црвеног злата, зрак славе са неба. А онде на земљи, змај нема ви е моци, Изван мора, престаје сила морског краља.

Остави е ало и велике борове, крену е ка ба ти лепотициног оца.

А потом из мале ба те конј полете ка дворцу у Паризу. Онамо, краљ Француске имада е свој двор.

Кад краљ угледа лепотицу, он је поздрави. А кад му се она прибли и, полјуби је.

- Огласите свадбу - реце краљ својим лјудима - и нека буде то велелепнија! Лјубави треба

одати по тованје!

(Француска)